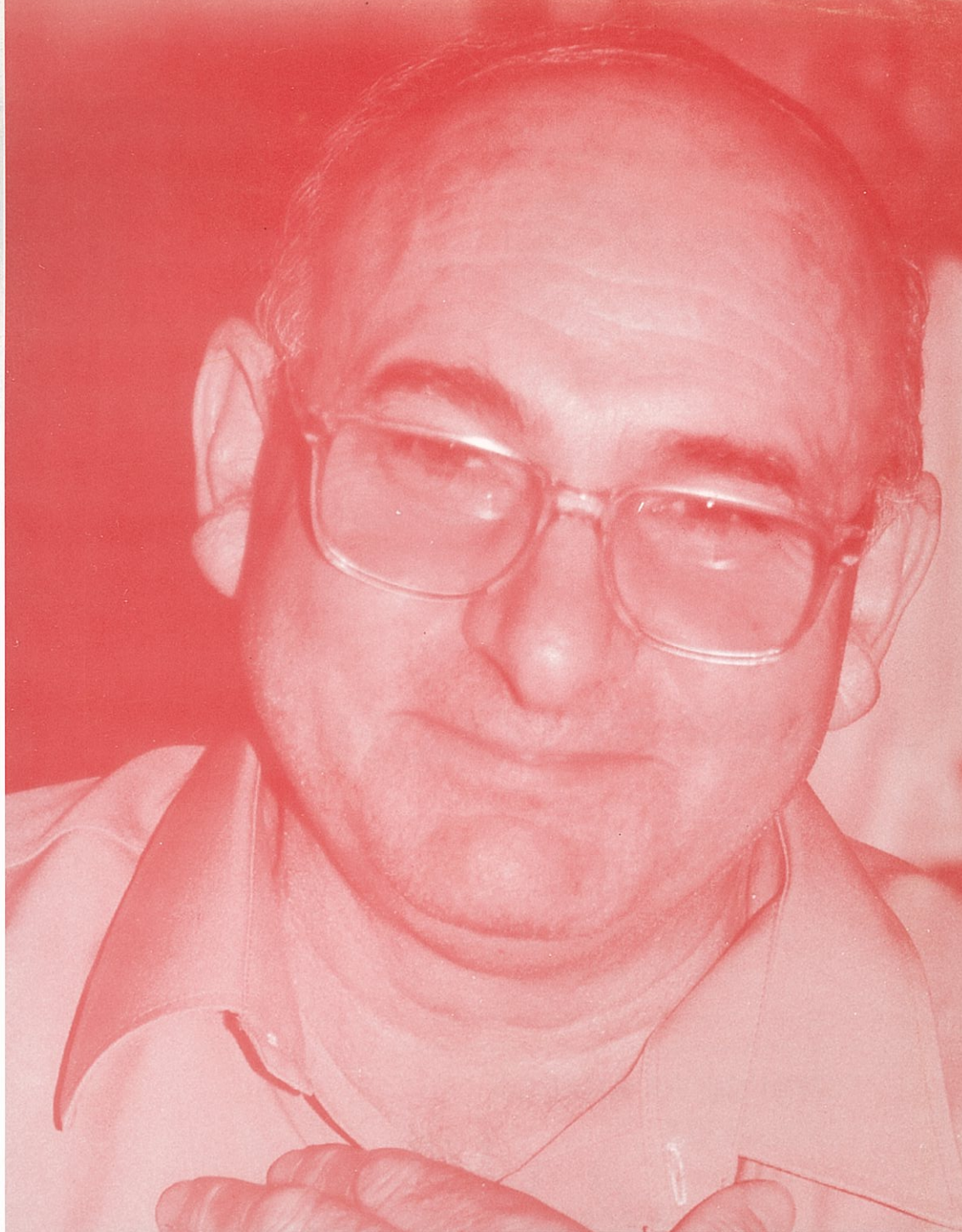

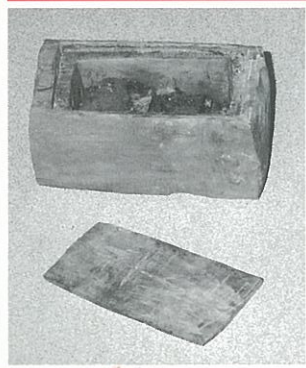
BI SANJA

PUBLICACIÓ ANUAL DEL MUNICIPI DE LA VALL DE BIANYA / Núm. 8 - Febrer de 2001 - Exemplar gratuït

Ca l'Enric, la cuina del temps

**Troballa de
lipsanoteques
a Sant Feliu
del Bac**

**Xevi Plujà parla
de la Revisió
de les Normes
Subsidiàries de
Planejament**

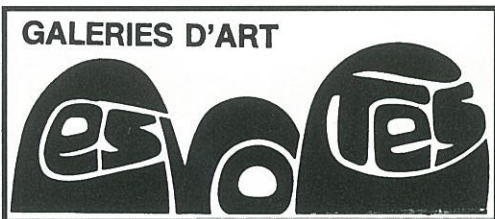
**La consuetud
de la
parròquia de
Sant Martí de
Capsec**

El règim de precipitacions a Bianya

Onomàstica bianyenca actual

GALERIES D'ART

Exposicions

Taller de marcs

les voltes

— JOSEP AULINAS —

Sant Tomàs, 4 - Tel. 972 26 21 94 - **OLOT**

CALÇATS

Motató

Sant Rafel, 38 - Tel. 972 26 13 78

OLOT

ELECTRICITAT

JOSEP REIXACH

Av. d'Olot, 11 - Tel. 972 29 07 11

LA CANYA

OBRIM TOT L'ANY!

Ctra. C-153, km 71 - **LA VALL DE BIANYA** - Tel. 972 19 50 62 / 19 50 78
<http://www.campingbianya.com>

**FORN DE PA ARTESÀ
i BOLLERIA**

Ctra. d'Olot, 18 - Tel. 972 29 02 78
LA CANYA

Ca l'Enric
RESTAURANT

Ctra. de Camprodon, s/n - Tel. 972 29 00 15 - Fax 972 29 12 06

VALL DE BIANYA

PREMSA DIÀRIA I ESPORTIVA / REVISTES
D'ACTUALITAT, MODA, MOBLES, DECORACIÓ
DE LA LLAR, LABORS, INFORMÀTICA, ETC. /
CONTES / CROMOS / REVISTES INFANTILS /
VÍDEOS / COL·LECCIONS / MATERIAL OFICINA

Q u i o s c

TURA

TURA MURLÀ I DARNÉ

C. DEL RENGLÉ / EDIF. PLAÇA MERCAT - TEL. 972 26 46 61 - **OLOT**

SERRALLERIA

PLUJÀ, s.c.

Plaça de Joaquim Burch, 4 - Tel. 972 29 09 57

VALL DE BIANYA

El segle XXI

L'acabament del segle XX va ser aprofitat, a l'avancada, és a dir, l'any 1999, per part dels qui van veure que era una bona ocasió per treure'n comercialment suc. Quan el segle va realment finalitzar, el 31 de desembre de 2000, va ser la comunitat científica i intel·lectual la que recordà que, amb l'any nou, s'entrava de veritat al segle XXI.

És aventurat pronosticar què ens depararà aquest nou segle, però si es parteix de l'acceleració viscuda en la centúria anterior, especialment en els darrers cinquanta anys, és evident que s'introduiran avenços i es viurà, a no trigar, en unes condicions que és difícil d'imaginar-nos. Però en aquesta imparable evolució, amb un constant progrés, no podem pas tancar els ulls i despreocupar-nos de tot allò que ens envolta i ens és, per tant, més proper. S'han de continuar defensant els valors de la terra, en el sentit més ampli, tot procurant preservar els nostres signes d'identitat, que a la Vall de Bianya són especialment importants, perquè el territori atresora monuments, paisatges i una cultura irrenunciables. S'ha de progressar, evidentment, però no pas a qualsevol preu i fent malbé tot allò que no té rendibilitat econòmica.

En aquest aspecte, és bo que l'entitat Amics de la Vall de Bianya anteposi, com sempre ha fet, els seus esforços i atencions vers qualsevol proposta o activitat que sigui respectuosa amb el patrimoni heretat, que cal preservar per tal de poder-lo transmetre a les noves generacions. No es pot pas caure en l'egoisme de "tot per avui i res per demà", perquè actuant d'aquesta manera ho farem malbé tot i, tal com van lescoses, el més assenyat és cercar l'equilibri prenent com a exemple la mare natura, que silenciosament ha anat actuant d'aquesta manera durant milers d'anys.

El segle XXI ha de ser el de la conscienciació col·lectiva en la defensa del medi ambient i de tot el patrimoni cultural heretat. I la globalització no hauria de fer-nos perdre el concepte de pàtria, que integra la nostra història i la nostra idiosincràcia.

Joan Nogareda i Gifre

BISANIA

Publicació anual del municipi de la Vall de Bianya

Núm. 8 / Febrer de 2001

Exemplar gratuït

Direcció i coordinació general:
Josep Murlà Giralt.

Equip de redacció i col·laboradors d'aquest número: Roser Bayona, Xavier Canal Aulinas, Imma Carré, Imma Darné Canal, Joan Godori Moragas, Toni Herrero Pérez, Lluç Llac, Ramon Llongarriu Monsalvatje, Josep Murlà Giralt, Joan Nogareda Gifre i Jordi Zapata.

Fotografies: Toni Herrero, Josep Murlà, Moisès Dorca, Arxiu particular D. Juncà, G. Reixach, Amics de la Vall de Bianya, Estudi 86 i Arxiu Edibasa.

Edita: Amics de la Vall de Bianya.

Fotocomposició i muntatge:
Edibasa - Tel. 972 26 74 67.

Imprimeix: Impremta Callís/Olot
Dip. Legal: GI-391/1994

BISANIA no es responsabilitza, necessàriament, del contingut o afirmacions dels articles signats.

Festes locals per a l'any 2001

A proposta de l'Ajuntament de la Vall de Bianya, el Departament de Treball de la Generalitat ha declarat festes locals per a l'any 2001 el dilluns 23 d'abril, dia de Sant Jordi, que coincideix amb el Roser de Sant Andreu de Socarrats, i el dissabte 11 de maig, amb motiu de la Festa Major, que es fa per Sant Isidre. A l'enclavament de la Canya són considerats festes locals altres dies, concretament el dilluns 30 d'abril, amb motiu de la Festa Major, i el dimarts 18 de desembre, festa de la Mare de Déu de l'Esperança.

Goretti Reixach, darrera pubilla de la Vall de Bianya del segle XX

Com és habitual, per la Festa Major de l'any 2000 s'escollí la nova pubilla de la Vall de Bianya, títol que va recaure en Goretti Reixach Carré, de 17 anys, estudiant, que viu a l'Hostalnou. Ha estat l'última pubilla de la Vall de Bianya del segle XX i com a representant del municipi va prendre part, pel

novembre, en els actes d'elecció de la pubilla de la Garrotxa. Coincidint amb aquesta festa, el setmanari *La Comarca d'Olot* organitzà l'elecció, per votació popular, de la pubilla Internet de la Garrotxa, per mitjà de la pàgina web de la publicació. Goretti Reixach va ser la pubilla més votada i rebé, per aquest motiu, un obsequi sorpresa concedit per un establiment comercial olotí.

Pel maig es presentaran els volums de Aproximació a la història de la Vall de Bianya

Coincidint amb la Festa Major, pel maig es farà, definitivament, la presentació dels volums del treball titulat *Aproximació a la història de la Vall de Bianya*, del qual és autor l'exrector de les Preses, Mn. Joan Pagès i Pons. Com se sap, hi va estar treballant durant una bona

Xevi Plujà obté el Diploma de Mestre Artesà

El Departament d'Indústria, Comerç i Turisme de la Generalitat de Catalunya ha distingit Xevi Plujà Darné per la seva activitat com a serraller i ferrer, amb el Diploma de Mestre Artesà, que s'atorga per mitjà del Centre Català d'Artesania. L'entrega d'aquest reconeixement va dur-se a terme el 21 de novembre de 2000, al Saló Sant Jordi del Palau de la Generalitat, a Barcelona, per part del conseller Antoni Subirà, al qual van acompanyar Jaume Angerri, director general de Comerç, i Montse Galí, directora de l'esmentat Centre Català d'Artesania. En el document que justifica aquesta distinció es diu que Xevi Plujà porta treballant en l'esmentada activitat fa 34 anys, que ve d'una nissaga de ferrers i serrallers, ofici que inicià el seu avi. Als 11 anys començà a practicar-lo, alhora que va estudiar a l'Escola de Belles Arts d'Olot. Va fer també cursos de dibuix, gravat i pintura i actualment amplia els seus coneixements de disseny i dibuix figuratiu a l'Escola Municipal de Belles Arts de Sant Joan les Fonts. Es destaca el fet que reproduïx, d'ençà de l'any 1983, maquinària i eines del camp en miniatura. La col·lecció creada consta de 342 peces, que ha exposat en diverses ocasions en poblacions de Catalunya. Ha treballat també amb prestigiosos arquitectes i decoradors del nostre país i ha desenvolupat tasques de recerca per a museus catalans i de la resta de l'Estat espanyol.

colla d'anys i, si bé en principi era previst de presentar un llibre per any, finalment s'ha optat per presentar-los tots cinc de cop, posant-los a l'abast dels interessats en un únic *pack*. La fotocomposició, correcció i muntatge ja s'han fet, i a hores d'ara es porten a terme els treballs d'impremta, que es deixaran acabats després de la Setmana Santa d'enguany. Mn. Pagès ha fet un treball extens, situant dins la història general del país els fets locals de poca o molta transcendència per als bianyencs. Ha aprofundit també en l'estudi de les parròquies, les grans cases pairals i un gran nombre de masos i cases de pagès, les famílies que hi visqueren, explicant també els esdeveniments que han marcat l'evolució social i comunitària del municipi. Al primer volum hi ha un pròleg de l'alcalde, Moisès Dorca, i un text d'introducció, escrit per l'autor de l'extens treball.

XXI Marxa Popular de la Vall de Bianya

El diumenge 1 d'abril es durà a terme la XXI Marxa Popular de la Vall de Bianya, sota l'organització de la Comissió de Festes. S'haurà ja fet el canvi de l'hora oficial, la qual cosa cal tenir en compte. En aquesta ocasió s'ha previst un recorregut per l'antic municipi de Sant Salvador de Bianya, passant per la via romana del Capsacosta, però de baixada. Es farà, doncs, un itinerari diferent al que va realitzar-se en una Marxa anterior, anys enrere, part de la qual va comprendre també el pas per

l'antiga calçada romana. Als corresponents programes es concretarà l'itinerari i altres aspectes relatius a la participació.

Distinció per a Ramon Mulleras

El Govern estatal ha atorgat a Ramon Mulleras i Cascante, propietari de la masia el Perer, que té per veïna l'església de Sant Andreu de Socarrats, una distinció important: la Gran Creu de l'Orde del Mèrit Civil. Se li ha reconegut, així, la seva trajectòria professional, vinculada amb el foment de les relacions comercials i culturals de Catalunya i Espanya amb els països americans. Actualment és president honorari de la Cambra Oficial de Comerç de Xile a Espanya i representa la Cambra de Comerç de Mèxic a Catalunya. És, a més, membre de la junta directiva de l'Institut Català de Cooperació Iberoamericana.

Ampliació de l'enllumenat públic de la carretera de Capsec

Pel novembre de l'any passat, l'Ajuntament de la Vall de Bianya va aprovar definitivament el projecte d'ampliació de l'enllumenat públic de la carretera de Capsec, del nucli de Llocalou, la realització del qual es començà pel gener d'enguany. S'han posat dotze fanals al tram que va des del nucli urbà de Llocalou fins al accés al passadís de la riera de Riudaura. El pressupost era de 3,7 milions de pessetes, però en el concurs públic s'adjudicà per 3,5 milions a l'empresa Hidràulica i Electricitat, SL-ASSA, de Girona, amb el termini d'execució d'un mes.

El Pla Comarcal de Muntanya preveu una inversió de 710 milions a la Vall de Bianya

Entre les inversions previstes al Pla Comarcal de Muntanya de la Garrotxa (2001-2005), es contemplen tres obres específiques per al municipi de la Vall de Bianya: el reforçament de la carretera C-26 (la fins ara C-153), entre Olot i el

túnel del Capsacosta, amb una inversió de 185 milions de pessetes; la construcció de la galeria d'evacuació al túnel del Capsacosta, a l'esmentada carretera, obra pressupostada en 500 milions, i la construcció d'una rotonda a la zona del polígon in-

Vots emesos en les eleccions generals de l'any 2000

El diumenge 12 de març de l'any 2000 es van dur a terme unes noves eleccions generals a l'Estat, en què el Partit Popular aconseguí la majoria absoluta. A la Vall de Bianya hi hagué les meses electorals de costum, una situada a la Canya i l'altra a l'Hostalnou, a l'edifici de l'Ajuntament. Pel que fa als vots emesos, en les dues meses, per al Congrés dels Diputats, la coalició política més votada va ser Convergència i Unió, que gairebé triplicà el nombre de vots aconseguits pel PSC-PSOE; el PP i ERC quedaren més enrere. Pel que fa a la votació al Senat, la majoria de vots (nominals) van anar per als candidats de la coalició de CiU, és a dir CDC i UDC, i molt més enrere quedaren els candidats de la coalició electoral del PSC-ERC-IC-V i altres partits. En comparació a anteriors eleccions, estatals i autonòmiques, s'ha mantingut la tendència de vot dels bianyencs, tendència que coincideix amb els resultats del conjunt de la comarca de la Garrotxa, ja que CiU obtingué 12.988 vots; el PSC, 6.382; el PP, 3.182; ERC, 2.423, i IC-V, 445 vots. En els quadres es reflecteixen els resultats d'aquestes eleccions, les darreres del segle XX.

Eleccions al Congrés dels Diputats

Mesa	Electors	Votants	CiU	PSC/PSOE	ERC	PP	Altres	Blancs	Nuls
Hostalnou	449	286	145	49	40	36	12	4	0
La Canya	477	338	194	59	17	48	8	12	0

Eleccions al Senat

Mesa	S. Capdevila	X. Xudà	S. Servià	A. Gilbert	R. Mas	Ll. Medir	M. Belda	R. Casadevall
Hostalnou	143	140	139	83	81	78	31	31
La Canya	181	181	179	79	81	79	44	39
Total	324	321	318	162	162	157	75	70

dustrial Moralls, de 30 milions de pessetes. A part hi ha altres diverses inversions que afecten més d'un municipi, com el Programa de Desenvolupament Rural i l'establiment de sistemes de prevenció i extinció d'incendis forestals. El Pla va ser aprovat inicialment pel Consell Comarcal de la Garrotxa el 23 de gener d'aquest any.

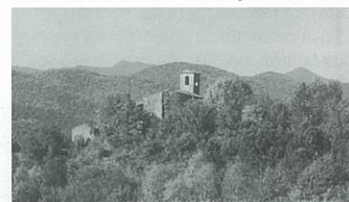
Via verda per a travessar la plana de Bianya

Els consorcis de les tres rutes verdes que hi ha a les comarques de Girona volen unir la Costa Brava amb el Pirineu. Les rutes segueixen el traçat dels carrillets de Sant Feliu de Guíxols-Girona i Girona-Olot i la

via del tren de Ripoll a Sant Joan de les Abadesses. Els traçats es destinen a ús exclusiu de vianants i ciclistes i a hores d'ara ja es pot anar des del mar fins a la capital de la Garrotxa. Per fer la connexió amb Sant Joan de les Abadesses, s'ha de passar per la Vall de Bianya, per l'antic camí del castell del Coll, el camí del bac de la serra de Sant Miquel del Mont, can Xec, la Vila, Plantalec, Molí d'en Solà, les Cambres i Santa Llúcia de Puigmal, ja al terme de Sant Joan de les Abadesses. Des de Ripoll, es vol continuar la ruta fins a Queralbs i, ja a peu, a la vall de Núria. La Diputació de Girona té destinats 10 milions de pessetes per a aquesta unió de les tres rutes verdes, que podria fer-se aquest any 2001.

Milliores a les esglésies parroquials bianyenques

Per a aquest any 2001, hi ha previstes diverses actuacions de millora en esglésies parroquials bianyenques. A Sant Pere del Puig es vol arranjar l'altar major i el presbiteri; a Sant Martí de Capsec s'ha de reparar el campanar i l'espai d'aparcament de cotxes; a Santa Margarida de Bianya s'han de repassar els teulats, especialment el del porxo situat al costat de migdia, i a Sant Salvador de Bianya també s'han de repassar els teulats. D'altra banda, s'ha considerat l'ampliació del cementiri parroquial de Sant Martí del Clot, que és l'únic

que disposa de força espai i, per tant, és possible d'edificar-hi alguns nínxols. A la parròquia de Sant Josep Obrer, de la Canya, hi ha previst de fer-hi una rampa d'accés per facilitar l'entrada al temple de les persones que van amb cadira de rodes. Aquesta rampa es construirà a partir de l'escalinata i amb un pendent lleuger recorrent part de la façana sud de l'edifici, on caldrà obrir una porta per a entrar a l'església. Això millorarà, de passada, el sistema de ventilació, que ara per ara es pot dir que és inexistent.

146 milions de pressupost municipal

El pressupost de l'Ajuntament de la Vall de Bianya, per a aquest any 2001, és de 146.163.898 pessetes. Les partides de despeses més importants corresponen a la guarderia de la Canya, amb 35 milions, i la 5a fase de la portada d'aigua, en baixa, amb 37,4 milions de pessetes.

**AIGUA - CALEFACCIÓ
AIRE CONDICIONAT
ELECTRICITAT
SISTEMES DE REG**
GAS: • BUTÀ
• PROPÀ
• NATURAL

J.M. QUER
LAMPISTERIA

Josep Ma. Quer Tel. 972 29 21 49

Josep Pagès Tel. 972 29 22 28

C/. Aiguanegra, 34
17857 **SANT JOAN LES FONTS** (Girona)

Hostal Esperança

- Assortiment d'entrants variats
- Llom rostit amb llor

Carrer d'Esperança, s/n - Tel. 972 29 08 87
LA CANYA

Modificació d'ordenances fiscals

L'Ajuntament de la Vall de Bianya va acordar, en la sessió plenària duta a terme pel novembre, la modificació d'algunes ordenances fiscals i l'establiment d'una de nova. S'han modificat la que regula la taxa per a la recollida d'escombraries, fixant-se l'import d'11.450 pessetes l'any per als habitatges unifamiliars, que es quedarà en 5.720 pessetes si es tracta de pensionistes que viuen sols. En el cas de locals comercials, botigues, petits tallers, etc., la taxa és de 15.820 pessetes; i la dels bars, cafeteries, residències cases de pagès, és de 43.870 pessetes; la de restaurants i fondes varia segons les places: la taxa màxima és de 60.135 pessetes. El mateix passa amb la dels locals industrials (fins a 175.000 pessetes) i la de càmpings, que és de 130.000 pessetes. S'ha modificat, així mateix, la taxa pel subministrament d'aigua: per a ús domèstic, el consum mínim és de 10 m³/consum/mes, amb la tarifa de 52 pessetes/ m³ fins al mínim, i de 75 pessetes/ m³ per a l'excés del mínim. Per a ús industrial, la tarifa és de 60 pessetes/ m³. La tarifa de connexió a la xarxa és ara de 35.000 pessetes. Com a nova exacció hi ha la de despeses sumptuàries, que grava l'aprofitament de vedats de cacera i pesca; l'ordenança consta d'onze articles i es pot consultar a la casa de la vila.

Ordenança sobre instal·lacions de radiocomunicació

El 19 de desembre de l'any 2000, el Consell Comarcal de la Garrotxa va aprovar l'ordenança reguladora de la implantació i funcionament d'instal·lacions de radiocomunicació. Consta de tretze articles, dues disposicions addicionals, dues de transitòries i tres de finals. Abasta tot el territori comarcal i s'ha confeccionat un plànol amb indicació de les tres consideracions previstes: zona d'implantació preferent (verd), restringida (taronja) i prohibida

La Vall de Bianya forma part del Consorci per a la Protecció i Gestió de l'Alta Garrotxa

L'Ajuntament de la Vall de Bianya forma part del Consorci per a la Protecció i la Gestió de l'Espai d'Interès Natural de l'Alta Garrotxa, creat i constituït l'any passat. En formen també part els ajuntaments d'Albanyà, Beuda, Cabanelles, Camprodon, Maçanet de Cabrenys, Sales de Llierca, Sant Joan les Fonts, Sant Llorenç de la Muga, Tortellà i Montagut; els consells comarcals de la Garrotxa, el Ripollès i l'Alt Empordà, i la Diputació de Girona. L'àmbit d'actuació és l'àrea delimitada pel PEIN corresponent a l'espai d'interès natural de l'Alta Garrotxa i els objectius són la protecció, restauració i millora del patrimoni natural i cultural de l'Alta Garrotxa; la redacció d'un pla estratègic; gestionar l'obtenció de recursos i ajuts; el desenvolupament local per millorar les condicions de vida de la població, i l'aprofitament sostenible dels recursos naturals. Com a primer president ha estat elegit Narcís Ribas, alcalde de Montagut. L'Ajuntament de la Vall de Bianya va acordar formar-ne part, amb l'aprovació dels estatuts, al començament de juliol de l'any 2000. Cada ajuntament o administració té un representant al Consell Plenari, que és l'òrgan suprem de deliberació i de decisió del Consorci.

(vermell). No s'indiquen, però, els criteris que s'han seguit, com tampoc queda clar on podran fer-se aquestes instal·lacions, ja que la colorimetria aplicada al plànol és força confusa. No es diu res, a més, si a les zones del PEIN, com és la vall del Bac i el costat nord de la serra de Malforat, es poden fer aquests tipus d'instal·lacions. Un dels articles preveu la creació de plans especials d'àmbit territorial, però mentre no s'aprovin les instal·lacions es regiran per l'ordenança. Al Pla Comarcal de Muntanya (2001-2005) s'ha previst una partida de 100 milions amb destí al desplegament d'una xarxa de telecomunicacions d'alta capacitat.

S'han trencat el pacte de govern municipal

El passat mes de gener es va trencar el pacte de govern de l'Ajuntament de la Vall Bianya, acordat després de les eleccions municipals de 1999. El grup del PSC deixà de formar part de l'equip de govern, per discrepàncies sobre la manera de governar sorgides entre el regidor Jordi Valverde i l'alcalde Moisès Dorca. El PSC i CiU argumentaren la decisió, segons el respectiu punt de vista. El grup de CiU, amb cinc representants, s'ha fet totalment càrrec del govern municipal.

Estudi sobre sanejament de les aigües

Pel desembre de l'any 2000, el Consell Comarcal de la Garrotxa va aprovar l'estudi «Estat i propostes de futur del sanejament de les aigües a la Garrotxa», on es parla de l'estat actual de sanejament; les millores en les estacions depuradores i sistemes de tractament; municipis i nuclis no sanejats; sanejament industrial, realitat i perspectives de futur; el sistema de teledetecció i telealarma; tractament i gestió dels fangs, realitat i futur; nivell de sanejament de la comarca; gestió integral de l'aigua, etc. La inversió prevista és molt elevada: 2.108 milions de pessetes. Entre els nuclis no sanejats hi ha els de l'Hostalnou de Bianya i Llocalou. L'estudi preveu que a l'Hostalnou es construeixi un col·lector, que haurà de connectar fins a l'estació de bombeig del polígon industrial, el qual està connectat amb el sistema d'impulsió que depura la Vall de Bianya i aboca les aigües a Sant Joan les Fonts. En el cas de Llocalou, es diu que el nucli forma part del mateix sistema de sanejament i ja té l'estació de bombeig construïda. Això no obstant, el sistema de Sant Joan les Fonts es troba prop del límit de la seva capacitat de tractament i l'entrada màxima d'aigua prevista, procedent de la Vall de Bianya, pot arribar als 600 m³/dia, de manera que s'ha plantejat la possible construcció d'un bombament per portar les aigües de la Vall de Bianya a la planta d'Olot, actuació que es considera convenient per la previsible implantació d'indústries a Bianya i per desviar part de les aigües de la Canya cap a la planta d'Olot. El cost s'estima en uns 20 milions de pessetes.

f u s t e r i a
PLANELLA S.L.

Plaça Joaquim Burch, 3
17813 Vall de Bianya
tel: 972 290 956
fax: 972 292 152

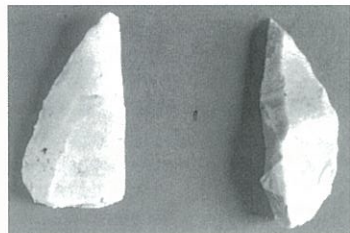
HOSTAL
la llesca
CITA, CAMPRODON, 4 LA VALL DE BIANYA Tel. 972 29 02 25

obert caps de setmana i festius

Traspassada la competència de recollida d'animals abandonats

Talment com han fet diversos ajuntaments garrotxins, l'Ajuntament de la Vall de Bianya ha delegat en el Consell Comarcal de la Garrotxa la competència en matèria de recollida d'animals abandonats, concretament gossos. D'aquesta manera es farà un servei d'abast comarcal, no pas municipal com passava fins ara, amb utilització d'una gossera que preveu construir el Consell Comarcal.

Es munta la col·lecció municipal de patrimoni artístic i cultural

És previst que per la Festa Major d'enguany, pugui ja visitar-se, a la planta superior de la casa de la vila, la col·lecció municipal de patrimoni artístic i cultural, que reunirà diversos objectes, peces d'artesanía, pintures, etc. que formen part del patrimoni artístic, històric i cultural de la Vall de Bianya. A hores d'ara s'estan fent les vitrines d'exposició i hi ha prevista la signatura d'un conveni entre l'Ajuntament de la Vall de Bianya i el Bisbat de Girona (Parròquies de la Vall de Bianya), per mitjà del qual aquest cedirà, sense perdre'n la propietat, una setantena d'objectes litúrgics, pertanyents a les diferents parròquies bianyenques i que habitualment no s'utilitzen, perquè puguin ser exposats de manera permanent. S'està treballant, a la vegada, en la creació de la corresponent fitxa tècnica, per identificar clarament cadascuna de les peces a exposar.

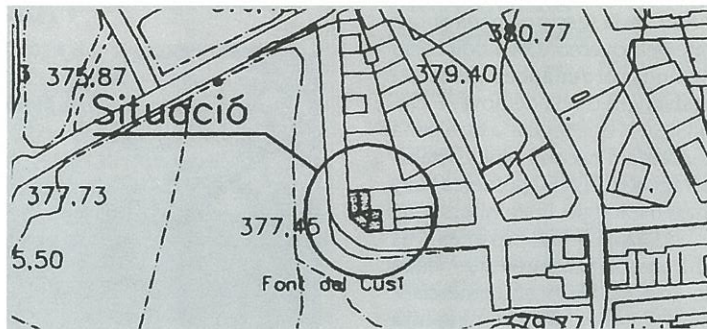
L'electrificació de la vall del Bac es farà el 2001

Després d'haver-se signat un conveni de cessió de terrenys, perquè puguin instal·lar-se els pals de les línies d'alta i baixa tensió, l'electrificació de la vall del Bac serà definitivament un fet aquest any 2001. El pressupost total és de 82,726 milions de pessetes i les fases previstes són dues: en la primera, la inversió és de 17,84 milions, i en la segona, de 64 milions. El corrent elèctric es preveu que arribi a la vall del Bac durant el primer semestre i les cases beneficiades seran vint, algunes situades a la vall de Carrera: les Barqueres, Coldecarrera, el Tomàs, can Planes, Casaponsa, el Casal, Cúgul, la Badosa de Baix, Martínoi, el Coll, la Canova, el Pagès, el Bogatell, el Xiribitg, la Torre, Llongarriu, l'Hostal, can Biel, la Coromina i el Molí de la Coromina. La Generalitat de Catalunya aporta el 70% del cost de finançament, inclosos 57 milions procedents del Pla d'Electrificació Rural (PER); Bassols Energia, l'empresa elèctrica, el 16,5%; els propietaris, l'11,1% i l'Ajuntament de la Vall de Bianya el 2,4%. El cost per cada casa beneficiada per l'electrificació és de 459.130 pessetes.

Legalitzada la instal·lació de telefonia de Sant Salvador de Bianya

Un cop obert l'expedient i posat a la consideració pública durant el termini legal establert, l'Ajuntament de la Vall de Bianya va aprovar, l'estiu passat, la legalització de la instal·lació de l'estació base de telefonia cel·lular situada en terrenys del mas Callís, a Sant Salvador de Bianya. La petició va fer-la l'empresa Amena Retevisión, S.A. L'autorització, per període indefinit, s'ha hagut de fer en aplicació de l'art. 28 de la Llei d'intervenció integral de l'Administració Ambiental.

Ensenyament aprova la construcció d'una llar d'infants a la Canya

La Direcció General de Centres Docents, del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, va aprovar, a mitjan novembre de l'any passat, l'avantprojecte per a la construcció d'una llar d'infants a la Canya. Aquest avantprojecte l'havia aprovat, amb caràcter inicial, l'Ajuntament de la Vall de Bianya el 15 de juny, fent constar a l'edictat d'avís d'exposició pública que si no es presentaven reclamacions quedaria aprovat de manera definitiva. El pressupost és de 35,37 milions de pessetes i el termini d'execució serà d'un any, a partir de la concessió de l'obra per concurs públic, la convocatòria del qual es preveu fer durant el primer semestre d'enguany, un cop aprovat el projecte definitiu. La llar d'infants s'aixecarà en un solar de 255 m², aproximadament, al carrer Francisco de Goya, cantonada al carrer Lluís de Bolòs, i tindrà una capacitat màxima de tres unitats, o sigui, 41 places, per a canalla de 0 a 3 anys. Comptarà amb sala polivalent, cuina i serveis, amb pati exterior i un porxo a l'entrada. Es repetirà, de fet, el model del Consultori Mèdic, amb façana d'obra vista. L'arquitecte és Andreu Terricabras i el Departament d'Ensenyament ha atorgat una subvenció de 10,25 milions de pessetes.

Execució de més fases de les obres d'abastament d'aigües

En aquest any 2001, és previst que s'acabin la quarta i cinquena fases de les obres d'abastament d'aigües en baixa, procedents de la deu del túnel del Capsacosta. La quarta fase correspon als treballs de la zona de la Peça i el pressupost és de 35,25 milions de pessetes; la cinquena fase és la de les obres del sector de Capsec que poden quedar acabades a mitjan any, amb una inversió prevista de 37,46 milions, partida, aquesta, que ha estat inclosa en els pressupostos municipals d'aquest any. S'executarà també la segona fase d'abastament d'aigües en alta, fins a la Canya, que té un pressupost de 61,85 milions de pessetes.

Reparació general de l'automòbil

Av. dels Pirineus, s/n
Tel. 972 29 02 40 - Part. 972 29 21 45
LA CANYA

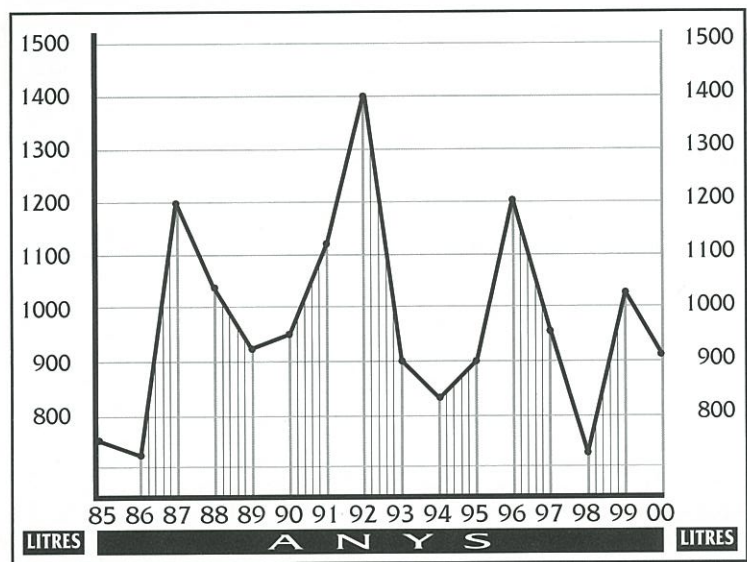
Mas les Cols - Ctra. de la Canya, s/n - Tel. 972 26 92 09

OLOT

FINA PUIGDEVALL

El règim de precipitacions a Bianya

A partir del gràfic sobre precipitacions, extret d'una sèrie de setze anys (1985-2000) de pluviometria anual, volem fer alguns comentaris que ens permetran conèixer el règim de precipitacions d'aquests darrers anys a la Vall de Bianya. El gràfic mostra un màxim de precipitació amb 1.400 litres, l'any 1992, i uns mínims que es van repetir en tres anys, amb menys de 800 litres, el 1985, 1986 i 1998, que són gairebé la meitat de la pluja màxima de 1992.

Si haguéssim d'extreure alguna conclusió, seria la d'una clara irregularitat, factor que es repeteix a gran part de les estacions del Prepirineu Oriental, influenciades pel clima mediterrani. A l'Empordà, concretament a Figueres, les variacions anuals pluviomètriques van de 600 a 900 litres; les nostres es mouen entre els 750 i els 1.400. Dins la Garrotxa, la Vall de Bas presenta la desviació més baixa, un 10% respecte a Bianya.

Altres indrets de la geografia catalana presenten unes precipitacions molt més regulars, tant per mínims (Segrià) com per màxims (Val d'Aran). Aquesta irregularitat té una repercussió important sobre el territori: els cursos fluvials, els boscos i els conreus es veuen contínuament afectats, tant pels excessos de precipitació com pels períodes de sequera. Hem comprovat com en anys de precipitacions baixes, la sensació de sequera ha estat poc apreciable, a causa de mostrar-se un estiu amb humitats, i altres anys, amb quantitats apreciables, l'absència de pluges estiuencs ha accentuat l'ambient de sequera. Altra cosa és l'estat dels aqüífers, que poden estar en bones condicions tot i que en determinades èpoques de l'any hi hagi hagut poques precipitacions.

La presència de la serralada Transversal i dels Pirineus condiciona la formació de tempestes, bàsicament en totes les èpoques de forta radiació solar, i també fan que els fluxos allevantats de la tardor i l'hivern es mostrin certament generosos.

Les precipitacions intenses, responsables del creixement sobtat de les rieres, no són molt habituals; en canvi, els episodis associats a llevantades i migjorns sí que produeixen crescudes de manera més o menys

anual. La màxima precipitació d'intensitat es va enregistrar pel maig de 1985 i pel novembre de 1999, amb 60 litres caiguts en una hora, quantitat suficient per provocar una revinguda important, ja que aquestes precipitacions van anar acompanyades d'altres quantitats al llarg del dia.

Sovint les pluges intenses cauen en una àrea molt petita i això pot resultar perillós per a la seguretat viària, sobretot en pistes, carreteres i guals. Els llevantats, tan característics a les nostres contrades, poden provocar alguns desgavells locals, però també grans desbordaments i inundacions. Tenim el record proper del dia de Sant Lluç de 1977, amb una línia de precipitació que es va estendre per la Vall de Bas, la Vall de Bianya i Olot, fins a Castellfolit de la Roca, amb 200 litres/m². Entre altres destrosses, l'aigua s'endugué el pont de Llocalou. I en la tan rememorada catàstrofe d'un altre dia de Sant Lluç, el de l'any 1940, amb precipitacions de l'ordre dels 500 litres/m², d'un abast geogràfic molt més extens i de tres dies de durada, els danys a Bianya van ser quantiosos. Analitzant una mica les dades del nostre observatori, hem vist que el mes de màxima pluviometria total és el maig, seguit després pel juny i l'octubre. El més sec, amb el 0,4% del total anual, és febrer, i un xic més allunyat el març. El juliol i l'agost es mantenen en un lloc força centrat. Els dies més regulars del calendari de precipitacions són a l'octubre, entre el 10 i el 25.

El mes de màxima precipitació, a l'estació del Pujolet, ha estat el maig de 1985, amb 340 litres, i el dia de més pluja el 12 de novembre de 1999, amb 202 litres. Posant un ordre estacional, veiem que les quantitats es mostren de major a menor a la primavera, tardor, estiu i hivern. Esperem que aquest treball hagi estat prou interessant, com per dedicar-li la vostra atenció.

Jordi Zapata i Coll

Estació meteorològica de la Vall de Bianya

2000, un any amb 908 litres de precipitacions

PLUJA MENSUAL / LITRES PER METRE QUADRAT

Mes	G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
VF	11,-	2,-	63,-	130,5	79,5	137,-	62,-	25,-	58,-	122,5	21,5	196,5

TEMPERATURES MENSUALS MÀXIMES I MÍNIMES

Mes	G	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Mitjana	5,9°	9,3°	9,3°	11°	16,7°	19,2°	20°	21°	18,6°	13°	9,2°	8,5°
Màx.	24°	23°	26°	27°	28°	33°	34°	38°	31°	23°	20°	19°
Mín.	-6,5°	-2°	-3°	-1°	5°	7°	8°	8°	4°	3°	-2°	-3,5°

Jordi Zapata, del Centre Meteorològic de Catalunya, ha recollit diàriament, durant tot l'any 2000, les dades sobre l'evolució meteorològica, és a dir les temperatures i les precipitacions enregistrades a la vall de Farró, que és on té les instal·lacions d'observació. La temperatura màxima de tot l'any s'enregistrà el 25 d'agost i fou de 38 °C; la temperatura mínima va ser enregistrada el 24 de gener i fou de -6,5 °C. La temperatura mitjana anual fou de 13,5 °C. Pel que fa a les precipitacions, la màxima en 24 hores tingué lloc el 24 de desembre, en què es recolliren 64 litres/m².

COMESTIBLES I CALÇATS

ANTIGA CASA

CAN MILIU

1929

Av. d'Olot, 6 - Tel. 972 29 08 08
LA CANYA

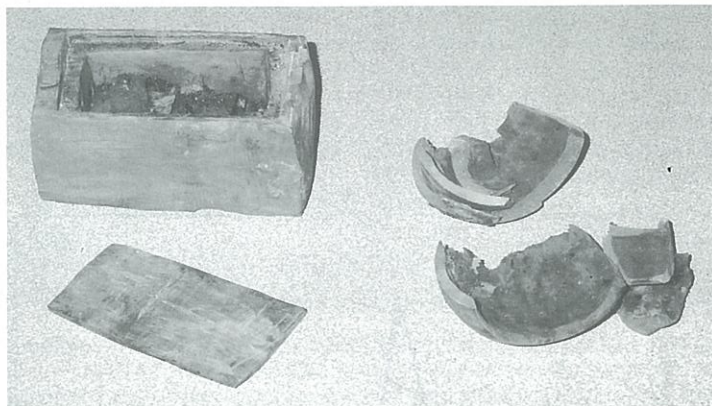
CROPIC'S
PASTISSERIA

C. dels Bolòs, 10 - OLOT - Tel. 972 27 11 51

Troballa de dues lipsanoteques a Sant Feliu del Bac

Aprofitant les vacances estudiantils, un grup de joves gironins va dur a terme, per Nadal de l'any 2000, com s'havia fet en ocasions anteriors, una operació de neteja de l'església de Sant Feliu del Bac i el seu entorn. Pel gener de 1996, amb motiu del mil·lenari d'aquesta església de la vall del Bac, hom s'adonà que en el seu modest i únic altar hi havia, partida, una ara romànica. Setmanes després va ser retirada i, degudament enganxada, acabà per ser col·locada, mesos més tard, al presbiteri de l'església de Santa Margarida de Bianya, amb indicació de la seva procedència.

En aquell moment no va donar-se excessiva importància al robust pilar de pedra que sostenia l'ara, que va deixar-se al seu lloc. Va ser durant la darrera actuació de neteja, en retirar-se, que es descobrí la cavitat o reconditori existent, dins el qual han estat trobades dues lipsanoteques romàniques, una amb un estat de conservació molt bo i l'altra fragmentada. Ambdues van ser lliurades, la vigília de la festa dels Reis i per part de Mn. Jordi Font, promotor de les actuacions de neteja de Sant Feliu del Bac, al rector de la parròquia de la Vall del Bac, Mn. Sebastià Congost, per a la seva custòdia. Tot i que serà a partir de les anàlisis que podrà determinar-se amb exactitud la data a la qual corresponen, per les seves característiques la primera d'aquestes lipsanoteques pot considerar-se dels segles X-XI, que coincidiria, per tant, amb el moment de la consagració del temple, efectuada el 20 de gener de 996. Aquesta excepcional peça, d'un sol tros de fusta, de forma rectangular irregular, de cares llises i sense decoració, buidada per l'interior, té un graó a la part superior, destinat a poder-hi encaixar la tapa. En un dels costats hi ha una esquerdada. La base de la lipsanoteca fa 12,5 cm de llarg, i 6 cm d'ample en un dels costats i 6,7 cm a l'altre. D'alt fa 8 cm. La part superior fa 12,7 cm de llarg, 6 cm d'ample al lateral més estret i 7 cm a l'altre. La tapa, de fusta prima, que fa 10,5 cm de llarg, i 5,5 i 6 cm d'ample, als costats, és decorada amb una simple creu incisa, de traçat irregular, que fa uns 5,5 cm al pal i 3,7 cm al travesser o braços. Al l'interior hi ha fragments de relíquies, un petit tros de roba de color vermell, tirant a granat, i restes desfetes, gairebé pols, enmig de

les quals deu haver-hi petites parts del reduït pergamí que s'hi devia deixar, amb la descripció de les relíquies.

L'altra lipsanoteca és un recipient en forma de vas, força fragmentat, de fusta treballada al torn. Només una recomposició podrà determinar la forma exacta de l'atuell, que, a falta de les pertinents proves, es considera del segle XII. Les parets són llises, decorades a l'exterior amb una combinació d'amples sanefes circulars de color negre i vermellós. Un dels fragments correspon a la base i té una ranura sobresortint, a manera de suport o peu.

Són dues peces excepcionals, les primeres que es troben al municipi de la Vall de Bianya, que s'afegeixen a les que anteriorment havien estat localitzades en altres indrets de la Garrotxa, com les lipsanoteques de la basílica del Sant Sepulcre de Palera (5), Sant Vicenç de Besalú i Sant Andreu de Bestracà (4), actualment guardades al Museu d'Art de Girona.

Josep Murlà

Els tres ponts de la vall de Santa Llúcia de Puigmal

Ens sorprèn, moltes vegades, la presència d'antics ponts en llocs avui dia endinsats al bosc i de difícil accés; però molts d'aquests indrets en temps passats eren aptes per al conreu dels cereals. Sovint aquests ponts devien facilitar el transport del blat cap al molí. Seria aquesta una bona explicació, un bon motiu, per a la construcció dels tres ponts existents a la vall de Santa Llúcia de Puigmal: el pont del Molí d'en Solà, el pont de la Font Fresca i el pont de la Rovira.

Però l'home vivia, en altres èpoques, angoixat no solament per la seva supervivència, sinó per la incertesa del destí de la seva ànima després de la mort. Calia complir els deures religiosos, anar a l'església propera, visitar aquell centre religiós més llunyà i, si allò que volia era assegurar-se la

indulgència total i la salvació eterna, intentava pelegrinar més lluny, si calia fins a la meta final de Sant Jaume de Galícia. Sabem que els camins de pelegrins passaven

per Sant Joan les Fonts i d'allí a Sant Joan de les Abadesses i Ripoll. Molts pelegrins anaven directament a Ripoll per Olot, Riudaura i Vallfogona. Els que per Bianya anaven a Sant Joan de les Abadesses, podien fer-ho per la via

romana, però hem de tenir en compte que el camí més curt era per la vall de Santa Llúcia.

Aquest camí, com tants d'altres, passava prop

de llocs sagrats ancestrals precristians, que es van posar sota l'advocació de sants i santes amb l'arribada de la nova religió. Santa Llúcia n'és un bon exemple, ja que ens ho corrobora la toponímia del seu entorn. Els camins

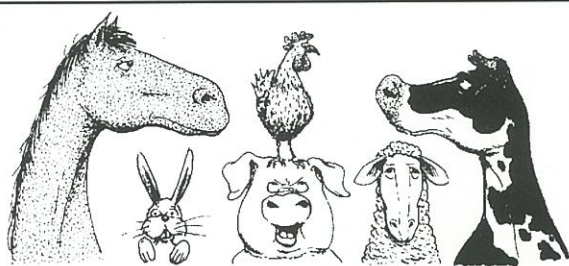
de pelegrinatge fins a Galícia ressegueixen moltes vegades antics traçats situats prop dels dòlmens i d'altres monuments megalítics ja desapareguts; els noms amb què són coneguts els seus entorns ens fan sospitar la seva pretèrita existència. I ja per acabar, retornem als ponts, tal com havíem començat. Direm que les persones que per manca de forces corporals o per excés d'anys, o per algun impediment físic, no podien emprendre llargs camins, eren mereixedores de la salvació eterna col·laborant en la construcció dels ponts dels camins de pelegrinatge.

«Pontífex» (el que fa ponts) era sinònim de persona santa. No oblidem que el papa encara avui és conegut com a Summe Pontífex.

Joan Godori

Av. Morrot, 2 / Tel. 972 27 28 32 / 17800 OLOT

COMPRA i VENDA d'ANIMALS

Miquel Aulinas i Canal

Mas Bellvespre, s/n - Tel. 972 29 09 70 - VALL DE BIANYA

Onomàstica bianyenca actual

És ben sabut que al llarg del temps el nom personal, de pila o de fonts, ha variat segons les èpoques i pel fa que a la seva procedència lingüística s'han de tenir en compte, principalment, les aportacions ètniques, les tradicions familiars, les modes culturals, literàries i socials, els corrents religiosos i les influències polítiques, esportives i de programes de televisió.

En aquest estudi, realitzat amb el simple propòsit de donar a conèixer quins són els noms que s'han estat posant als nadons de les famílies del municipi de la Vall de Bianya, s'ha considerat només el període comprès entre els anys 1975 i 2000, durant el qual la societat, en passar de la dictadura a la democràcia, ha viscut esdeveniments, canvis i una situació de llibertat individual i col·lectiva que ha influït, vulguis no vulguis, en la vida familiar i comunitària, fins i tot en aspectes aparentment tan poc importants com és el de l'elecció del nom dels fills.

A hores d'ara, ja no és necessari imposar, d'acord amb la tradició cristiana, un nom d'origen bíblic, de festes litúrgiques o de sants. Les disposicions vigents permeten posar qualsevol nom, sempre i quan sigui respectuós

i no afecti la dignitat i la condició humana de qui el porti. Des de l'any 1976 és permesa la inscripció del nom de pila en català i en aplicació de la política lingüística, la Llei 1/1998, de la Generalitat de Catalunya, és possible la modificació dels cognoms, per donar-los la forma normativament correcta en català. És a dir, es pot substituir el nom inscrit en qualsevol llengua per l'equivalent en català o en aranès (per exemple, Inés (castellà) a Agnès, fer constar la conjunció «i» entre els cognoms, corregir la grafia normativament incorrecta del nom i corregir la grafia normativament incorrecta dels cognoms que des del punt de vista lingüístic són d'origen català (Alsina per Alzina, Oliveras per Oliveres, etc.).

Les dades utilitzades per a l'elaboració del treball han estat tretes del Registre Civil de la Vall de Bianya, en el qual hi ha partides de naixements de fills d'immigrants, de Gàmbia, als quals, d'acord amb la seva cultura, s'han posat noms com Saibo, Siga i Mahamadou, que no s'han inclòs en la relació.

MG

Noms de font femenins

Adela (1)	Bruna (1)	Ester (2)	Isabel (1)	Mar (1)	Raquel (4)
Adriana (1)	Carla (1)	Eulàlia (1)	Janina (1)	Maria (7)	Rosa (1)
Agnès (1)	Carlota (1)	Eva (2)	Jasmina (1)	Marta (3)	Roser (1)
Alba (2)	Carme (3)	Fàtima (1)	Joana (1)	Meritxell (1)	Ruth (1)
Alexandra (3)	Clara (1)	Gemma (3)	Judit (4)	Mireia (3)	Sandra (1)
Anaïs (1)	Coral (1)	Gina (1)	Júlia (1)	Mònica (4)	Sara (2)
Àngela (1)	Cristina (4)	Glòria (1)	Laia (4)	Montserrat (3)	Sílvia (6)
Àngels (1)	Dàvinia (1)	Goretti (1)	Laura (2)	Nàdia (1)	Susanna (1)
Anna Maria (6)	Elisabet (1)	Helena (1)	Leire (1)	Núria (1)	Teresa (1)
Ayla (1)	Estel (3)	Iris (1)	Lídia (3)	Paula (2)	Tura, Maria del (1)

Noms de font masculins

Abel (1)	Bernat (1)	Èric (1)	Ivan (1)	Josep (4)	Pere (2)
Adrià (3)	Biel (1)	Ernest (2)	Jan (1)	Josep Miquel (1)	Quim (1)
Albert (4)	Carles (2)	Eudald (3)	Jaume (1)	Jordi (6)	Rafel (1)
Àlex (1)	Christian (1)	Ferran (2)	Joaquim (1)	Lluís (1)	Ramon (1)
Alexandre (1)	David (8)	Francesc (5)	Joan (6)	Manel (1)	Ricard (1)
Alfons (1)	Delfí (1)	Francesc Miquel (1)	Joël (2)	Marc (8)	Robert (1)
Andreu (1)	Eduard (3)	Gerard (4)	Jonatan (1)	Miquel (1)	Sàuc (1)
Àngel (1)	Eloi (1)	Guillem (1)	Jordà (1)	Nil (1)	Sergi (3)
Aniol (2)	Enric (1)	Isaac (1)	Jordi (6)	Odei (1)	Xavier (1)

Origen i significat del nom

Adela / Germànic, «noble»
Adriana / Romà, «nascuda a Hadria»
Agnès / Grec, «pura, casta»
Alba / Llatí, «aurora, blanca»
Anna / Hebreu, «compassió»
Carme / Llatí, «cant, poema»
Ester / Hebreu, sembla que procedent d'Istar, deessa babilònica
Eulàlia / Grec, «eloqüent»
Eva / Antic Testament / potser «donar vida»
Fàtima / Àrab, «donzella»
Gemma / Llatí, «pedra preciosa»
Helena / Grec, «torxa» o relacionat amb la deessa Samara.
Iris / Grec, «anunciar» (mitològic)
Isabel / Hebreu, «Baal és la salut»
Judit / Hebreu, «la jueva, de Judà»
Júlia / Llatí, derivat de Iulus, llegendari fill d'Enees
Laura / Llatí, «llor» i «triomf»
Mar / Advocació mariana
Marta / Arameu, «senyora»
Magdalena / Prové de «torre» i evoca el lloc de procedència de Maria de Magdala

Margarida / Cristiano-romà, del llatí «perla» i també «flor»
Meritxell / Advocació mariana, de la patrona d'Andorra
Mònica / Grec, «solitària»
Montserrat / Advocació, de la patrona de Catalunya (mont en forma de serra)
Núria / Advocació mariana, de la imatge venerada a Núria. Del basc «lloc entre turons», amb influència de l'àrab, «luminosa»
Raquel / Hebreu, «ovella»
Rosa / Llatí, evocador de la flor
Rut o Ruth / Bíblic, «amistat» o «bellesa»
Sara / Hebreu, «princesa»
Sílvia / Llatí, «silvestre»
Susanna / Hebreu, «lliri»
Teresa / Sembla procedir d'«animal salvatge, monstre»
Tura / Advocació mariana, de la patrona d'Olot, relacionada amb brau, «tura» en veu antiga.

Abel / Hebreu, «efímer», o assiri, «fill»
Albert / Germànic, «brillant per la noblesa»
Alexandre / Grec, «l'enemic»
Alfons / Germànic, «totalment preparat per al combat»
Andreu / Grec, «viril»
Bernat / Germànic, «ós (guerrer) fort»
Carles / Germànic, «home (fort), baró, viril»
Claudi / Llatí, «coix»
Climent / Grec, «famos, cèlebre»
David / Bíblic, «estimat»
Eduard / Germànic, «guardià gloriós»
Eloi / De la forma francesa d'Eligius.
Enric / Germànic, «casa poderosa»
Ernest / Germànic, «fort»
Eudald / Germànic, «governant famós»
Feliu (var. de Fèlix) / Cristiano-romà, del llatí «feliç» o «fètil»
Francesc / Italià (el primer fou Francesc d'Assís, del qual la tradició diu que parlava molt bé el francès)
Gerard / Germànic, «guardià valent»

Guillem / Germànic, «protector, decidit»
Isaac / Hebreu, «noi alegre»
Joan / Hebreu, «Déu és propici»
Joaquim / Bíblic, «Javhé construirà»
Joël / Hebreu, «Javhé és Déu»
Josep / Hebreu, «renovi'm (Déu) la família»
Marc / Llatí, «martell»
Martí / Llatí, «relatiu a Mart» o «relatiu al martell»
Miquel / Hebreu, «Déu és just»
Nil / Romà, derivat del nom del riu
Pere / Llatí, «pedra, ferm com la roca»
Ponç / Llatí, «el mar»
Rafael / Hebreu, «Déu ha guarit»
Ramon / Germànic, «consell protector»
Ricard / Germànic, «fort i poderós»
Robert / Germànic, «victòria brillant»
Salvador / Grec, referent a Crist
Sergi / Llatí, «guardià»
Xavier / Basc, «Casa Nova» nom de la propietat familiar de sant Francesc Xavier

Font: Fullat «Recupera també el teu nom». Direcció General de Política Lingüística / Dep. de Cultura / Generalitat de Catalunya (1988)

JUNTA DIRECTIVA

President honorari

Jordi Vayreda i Bofill

President

Joan Nogareda i Gifre

Vicepresident

Ernest Casas i Vila

Secretari

Josep Murlà i Giralt

Tresorer

Jaume Puigvert i Canal

Vocals

Xavier Canal i Aulinas

Florentina Estany i Ribera

Laura Estivill i Corominas

Joan Grabulosa i Puigvert

Toni Herrero i Pérez

Xavier Plujà i Darné

Pere Puigvert i Corcoy

SOCIS DE L'ENTITAT

Josep Abadías Susin

Carles Aubert Xipell

Roser Bayona, vda. Conill

Mercè Burch de Rocafiguera

Pilar Burch de Rocafiguera

Xavier Busquets / M. Fca. Costa

Miquel Callís / Ll. Tremoleda

Xavier Canal Aulinas

Ernest Casas Vila

Carles Coromina Codina

Esteve Corominas Noguera

Moisés Dorca Pujolràs

M. Àngels Duran Casellas

Núria de Ferrer Torró

Joan Fort Olivella

Jesús Galan Bilbao

Carme Girgas Estaño

Joan Godori Moragas

Angel Grabulosa Corcoi

Joan Grabulosa i Puigvert

M. Àngels Grabulosa i Puigvert

Joan Grau Almirall

Maria Güell Monturiol

Llorenç Hernández Rabanal

Josep Magnet Burch

Jordi Mallarach Barberí

Manuel Mas Cuadrado

Rosa M. Mas Cuadrado

Montserrat Mas Hostench

Anna M. Masllorens Puiggalí

Amadeu Mestres Aula

Isabel Molinas de Ferrer

Ramon Mulleras Cascante

Joan Muñoz Coll

Josep Murlà Giralt

Goretti Nogareda Burch

David Nogareda Estivill

Alfons Nogareda Gifre

Joan Nogareda Gifre

Lali Nogareda / Toni Herrero

Francesc X. Pagès/Carme Espuña

Joan Pascual Mercader

Joan A. Pedrosa Rodríguez

Miquel Planella Canal

Carles Plujà Darné

Concepció Plujà Darné

Xavier Plujà Darné

Joan Plujà Surroca

Montserrat del Pozo Ferrer

Josep Puigdevall / R. Fusté

Anna M. Puigvert Canal

Jaume Puigvert Canal

Pere Puigvert Corcoy

Ignasi Pujador/F. Estany

Antoni Quintana Poblet

Santi Reixach Garriga

Esperança Riera Coromina

Frederic Riera Coromina

Joaquim Riera Coromina

Esteve Roura Punset

Francesc Salvador/Angels Tebe

Josep Serra/Roser Puigdemont

Phocas Savenije Fellingier

Joaquim de Solà-Morales

Lluís Tremoleda de Bolòs

Jordi Vayreda Bofill

Flora Ventolà Escudero

Montserrat Vergés Serrat

Pere Vila Colobrans

Josep Vilafranca Noguera

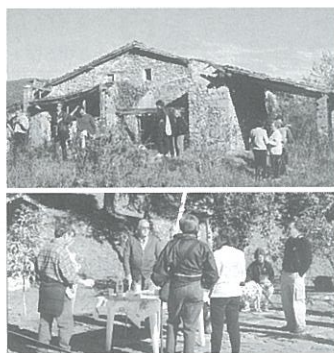
VIDA ASSOCIATIVA

Propostes i suggeriments per a la Revisió de les Normes Subsidiàries

El mes de setembre, l'entitat Amics de la Vall de Bianya va presentar una sèrie de propostes i suggeriments en relació als treballs preparatoris de la Revisió de les Normes Subsidiàries de Planejament del municipi de la Vall de Bianya. Pel que fa a zones de protecció, es demanà que s'inclogués la capella romànica de Sant Miquel del Mont entre els edificis a protegir, ja que no s'havia inclòs en el catàleg d'edificis singulars. El mateix s'ha demanat per a la Boada i alguns oratoris considerats d'especial interès i singularitat, com el de Sant Josep, al costat de la via romana del Capsacosta, i el de Sant Martí, situat al sector de Sant Pere del Puig. Alhora, s'ha demanat estendre la protecció a les fonts més significatives del terme municipal. Quant a sòl urbà i industrial, s'ha suggerit la regulació de l'alçada i el volum de les construccions, preveure la ubicació de contenidors en zones no visibles, emparades per barreres vegetals i evitar qualsevol mena d'impacte visual i ambiental que perjudiqui el conjunt paisatgístic de la plana bianyena. Respecte a les vies de comunicació, amb les propostes i suggeriments es demana evitar trencar, amb el traçat de carreteres, rotondes, etc. l'equilibri i l'harmonia paisatgística, alhora que s'eviti travessar espais entre cases habitades i que suposarien crear, de fet, dues zones, a banda i banda de les vies públiques. L'entitat ha manifestat que no es pot anar en contra del progrés, però que és convenient que s'actui amb precaució, amb el màxim respecte possible vers el paisatge i el medi natural, elements bàsics per a potenciar l'encara incipient activitat turística del municipi, que ha de basar-se en un turisme sostenible, de qualitat i respectuós amb el medi ambient.

Sortida pels sectors de Santa Margarida de Bianya i Sant Pere del Puig

El diumenge 8 d'octubre va fer-se l'excursió cultural programada per a la tardor de l'any 2000. Hi participaren vint-i-dues persones i va fer de guia Xevi Plujà. Des de Santa Margarida de Bianya es va fer camí cap a cal Xec, les Moles, la Vila i l'església de Sant Pere del Puig. Es va fer una visita a la finca de Lluís Tremoleda, soci de l'entitat, que va obsequiar tots els excursionistes amb un tast de most, vi acabat d'elaborar amb el raïm collit a la mateixa finca. Va fer molt bon dia i la sortida fou un èxit.

Fullet sobre la masia la Bosa

Amb motiu de l'assemblea anual, l'entitat Amics de la Vall de Bianya va editar, pel juny, un fullet sobre la Bosa, que porta el núm. 12 de la col·lecció «Masies de la Vall de Bianya». Hi ha una breu ressenya històrica de la casa, escrita per Josep Murlà, i una crònica de la rehabilitació realitzada a la Bosa entre 1989 i 1994, escrita per l'arquitecte Daniel Mallarach Macias, on es parla de la tipologia de la construcció, la coberta, els sostres, l'escala com a element compositiu, la sala com a peça principal, la cuina com a peça emblemàtica i del foc i la memòria. A la portada hi ha reproduït un dibuix, creat amb mitjans informàtics per Daniel Mallarach. De la nissaga Bosa hi ha referències des del segle XIV. Amb el pas del temps, la casa va pertànyer a diverses famílies; l'any 1921 el seu propietari era Lluís Prat Vilagran, que va deixar-la a la seva descendència i, l'any 1989, fou venuda a la família Mallarach-Macias. En aquell moment, la Bosa era una casa abandonada, però veient l'estructura de la coberta hom s'adonà de la magnificència de la casa. No va ser fins després de l'aixecament dels plànols de les diferents plantes de la casa que es decidí l'enderroc de certes parts que havien estat afegides a les antigues edificacions.

Activitats previstes per a l'any 2001

Excursions culturals

Diumenge 18 de febrer - Travessia pel sector de Capsec, des del pont de Coran fins a Sant Martí de Capsec.

Diumenge 7 d'octubre - Font de l'Espunya, amb un recorregut per la zona propera a la masia.

Diumenge 10 de febrer del 2002 - Travessia Ca l'Enric-Riera de Bianya-Puig Solana-Riera de Bianya-Ca l'Enric, per visitar la pedra, dalt la muntanya, on hi ha dibuixat un elefant.

Assemblea general

Diumenge 10 de juny - Masia de Colldecarrera, a la vall de Carrera (Castellar de la Muntanya). Es confirmarà la data, l'hora (tarda) i altres detalls d'organització.

Reunions de la Junta

Dies 23 de març, 25 de maig, 23 de novembre i 22 de febrer del 2002, al Centre Cívic de la Vall de Bianya. Totes començaran a les nou del vespre. Poden participar-hi els socis que ho desitgin. Es recomana, però, confirmar-ho abans, perquè pot donar-se el cas de canvi de data. Tel. 972 26 04 51 / 972 26 79 75.

Llibre de la Jornada d'Estudis sobre les terres de Bianya

Es disposa d'un fons d'exemplars del llibre que recull els treballs que van presentar-se a la Jornada d'Estudis sobre les terres de Bianya (octubre de 1984). Els socis interessats, poden recollir-lo, sense cap cost, a l'Ajuntament.

L'Assemblea de l'any 2000, a la masia la Bosa

El dissabte 10 de juny de 2000 es va dur a terme, a la masia la Bosa, del sector de Sant Pere del Puig, l'assemblea o reunió anual ordinària de l'entitat Amics de la Vall de Bianya. Acceptant l'ofertament de la família Mallarach-Macias, tot havia estat preparat per fer els actes a l'aire lliure, aprofitant l'espaiosa era de la casa i la zona enjardinada del seu entorn, però a causa de la pluja que va caure amb insistència durant tot el dia, s'hagueren de fer a l'interior.

Tocades les sis de la tarda, i amb assistència de prop de cent persones, s'inicià l'assem-

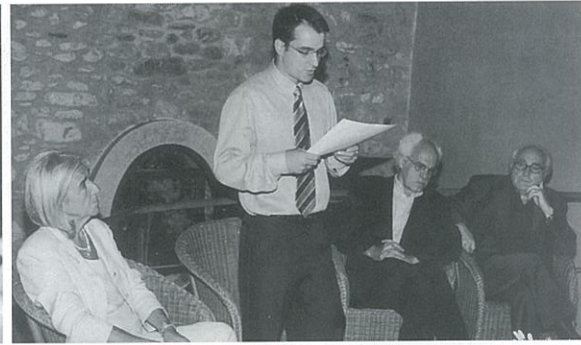
sobre les activitats desplegades durant el darrer any transcorregut, part de les quals havien estat incloses en la programació d'actes del 25è Aniversari d'Amics de la Vall de Bianya.

El president Joan Nogareda donà compte, a la vegada, de la nova programació d'actes, que no seria tan intensa com en els darrers dotze mesos, però que es mantindria en la línia habitual en els darrers anys, fent esment a les reunions previstes de la junta directiva, les dues sortides culturals previstes, el concert del final de l'assemblea, l'edició de la revista

les pedres. Es va fer també una descripció històrica de la casa. A continuació, Toni Herrero va glossar, amb paraules planeres i molt sentides, la figura, les qualitats humanes i familiars, i l'estima que tenia pels Amics de la Vall de Bianya el desaparegut vicepresident de l'entitat, Ernest Nogareda, que havia mort uns mesos abans, pel febrer.

En l'apartat de torn obert de paraules no hi hagué cap intervenció. El president, Joan Nogareda, abans de donar per acabada la reunió, agrai de nou les atencions i l'acollida dispensada per la família propietària

de la Bosa i obsequià Narcy Macias amb un bonic ram de flors. L'alcalde de la Vall de Bianya, Moisès Dorca, va informar els assistents dels projectes municipals més immediats en l'àmbit cultural, i seguidament es donà per acabada la reunió. A continuació va tenir lloc un concert i, ja al final, un encertat i abundant pica-pica, preparat d'acord amb les orientacions i la intervenció del conegut gastrònom i publicista olotí Domènec Moli. Als assistents se'ls va lliurar el fullet sobre la masia la Bosa, editat amb motiu de la reunió anual de l'entitat.

blea, en la presidència de la qual hi havia el president de l'entitat, Joan Nogareda; el secretari, Josep Murlà; l'alcalde de la Vall de Bianya, Moisès Dorca, i el matrimoni Daniel Mallarach i Narcy Macias. Va fer l'obertura de l'acte el Sr. Nogareda, que agrai l'acolliment dels propietaris de la Bosa, i tot seguit va ser Marta Mallarach Macias qui saludà els assistents, en nom de la seva família, i els donà la benvinguda, tot destacant el significat i importància que tenia poder-los acollir en una casa que els Mallarach-Macias estimen molt i en el qual han procurat mantenir sempre ben viu l'escalf humà i familiar. Tot seguit, el secretari va fer la lectura de l'acta de la reunió anterior, duta a terme a la masia la Plana, del sector del Clot. Fou aprovada per unanimitat i, a continuació, es va informar

Bisania i del fullet sobre la masia la Bosa, i la possible continuïtat del concert de Nadal, a decidir més endavant. Seguidament, es llegí l'extracte de comptes facilitat pel tresorer, Jaume Puigvert —que no va poder assistir a la reunió— tancats al final de l'any natural de 1999 i que donava, un cop detallades les partides d'ingressos i despeses, un saldo de 264.562 pessetes. D'acord amb l'ordre del dia, l'arquitecte Daniel Mallarach va exposar les característiques que tenia la Bosa abans de la restauració i explicà l'adaptació que s'hi va fer, intervenció que va ser respectuosa amb les estructures antigues existents i prescindí dels afegits més recents; destacà la funcionalitat que s'havia donat als diferents espais i sales de la casa, combinant el gust modern amb la vella de

Concert de música tradicional catalana

Com a complement a la reunió anual dels Amics de la Vall de Bianya, a la masia la Bosa es dué a terme, el mateix dia, un concert de música tradicional catalana, a càrrec de Joan Josep Mayans i Xavier Batlle. El programa fou un escollit repertori de peces musicals antigues, interpretades amb sacs de gemecs, flabials i instruments antics, algunes de les quals van ser cantades. Els dos intèrprets van fer gala d'un gran domini dels instruments i oferiren un concert extraordinari, tant per la peculiaritat de les peces musicals seleccionades com per l'ús dels instruments, la majoria dels quals no són gaire coneguts per part del públic. Durant la mitja hora de durada, hom va poder gaudir d'un concert que va entusiasmar el públic, que va aplaudir totes i cadascuna de les interpretacions i, en acabar, felicità efusivament els dos músics.

Ca l'Enric, la cuina del temps

La vall resta en silenci mentre el sol comença a treure's el pijama. Encara té son i mandreja una mica abans no decideix aixecar-se del tot. Avui sortirà ben engalanat. Hi ha uns núvols que el destorben un xic, però per a ell això no és cap problema. Tot el contrari. Com ha fet altres ocasions, projectarà la seva llum sobre aquests cotonets flotants i els convertirà durant uns breus instants en rierols d'escuma taronja.

Els primers ocells de la temporada juguen en aquest bell escenari tot dibuixant cercles infinits a l'espai. Mentrestant, a terra, les rodes d'unes carretes avancen amb parsimònia per un camí empedrat. Carregades fins a dalt de tot, transporten diverses mercaderies cap a la frontera.

El camí és llarg i més d'un cop s'ha de fer una parada per proveir-se. Sort n'hi ha, dels petits hostals. Aquí el viatger assedegat tindrà l'oportunitat de recuperar unes forces malmeses pel pas del temps.

Som a l'any I aC i el decorat d'aquesta descripció no és altre que la Via Annia, avui coneguda com la via romana del Capsacosta. Han passat un munt de segles i encara ressona el pas d'aquells primigenis carros pujant pendent de fins a un 20% de desnivell. Ara, aquest camí, abandonat durant molt de temps i finalment recuperat, manté la tradició, gràcies als hostals, de ser un punt de trobada per als que estimen la gastronomia.

Un dels que ha apostat fort per mantenir aquest ric patrimoni ha estat el restaurant Ca l'Enric, situat just a tocar d'aquesta via mil·lenària. En Desideri Juncà, que ara fa poc s'ha jubilat, coneix bé com era la vida al voltant d'aquest tram de carretera.

La família Juncà resideix al nucli conegut com Can Peiró des de fa gairebé setanta anys. Durant molt de temps, Ca l'Enric va ser una botiga de comestibles i amb el pas dels anys el negoci va derivar cap a la restauració. Aquesta seria la síntesi d'una nissaga que ha dedicat bona part de la seva vida a l'atenció al públic.

A dalt, fotografia d'en Desideri Juncà i dels seus amics i veïns, en una festa de carnaval, als anys cinquanta, al local de Ca l'Enric.

A sota, l'Anita Juncà, germana d'en Desideri, darrera el taulell de la casa.

Un dels responsables que la família Juncà pogués establir-se a Bianya va ser l'avi i padrí, Desideri Juncà i Triadú, que va fer la guerra a Cuba. El seu nét, Desideri, explica algunes de les aventures del seu avantpassat:

«A Cuba havia de sobreviure. Com els gats i els gossos, als vespres havia de sortir al carrer i remenar les escombraries per poder tirar endavant. Molts van pensar que havia mort i quan va tornar va ser tota una sorpresa. Ell ho va passar molt malament, i per això, quan acabava de menjar no deixava cap engruna a taula. Si ell hagués vist llançar un tros de pa s'hauria mort, perquè sabia el que li costava».

Els seus avis van viure un temps a Camprodon i més tard es van traslladar a Besalú, on van viure a Can Deri. Passats els anys, van tornar cap al Ripollès i van establir-se a Freixenet. Allà la seva àvia Maria

va fer de dida d'una família francesa. Aquest fet va ser determinant: *«La meva padrina va criar una didota el pare de la qual es deia Narcís Masjoan. Ell procedia de Lezingan, i per l'agraïment d'haver criat la seva filla va comprar aquesta casa i va permetre a la meva família que s'hi pogués establir».*

En Desideri encara conserva la carta que data de 1932, on la família Masjoan, que es dedicava a la venda de tot tipus de fruita, fa aquesta proposta als Juncà:

«La cuestión que vosotros os podeis parar la vida sin haber de sufrir mucho porque a mí parecer la casa esta muy bien condicionada, asi es que para mi ya podeis disponer...»

El fet és que viure en aquesta casa no era pas tan fàcil com havia imaginat el seu propietari. Abans de la família Juncà, molts altres hi

havien intentat sobreviure i no va haver-hi manera.

«Aquesta casa la va fer un de Pladebeya. La família Sitjar de Pladebeya va tenir dos fills: en Jaume i l'Enric. El pare li va donar a l'Enric 10 quarteres i li va fer aquesta casa. Llavors era més petita, potser la meitat. Encara no hi havia la carretera i es passava per la via romana. Tot el que era comerç i la botiga estava situat a l'altre costat. I llavors, quan va estar enllestida la carretera del Capsacosta, la van haver de girar. A l'Enric Sitjar no li va funcionar el negoci. Per això s'ho va vendre. El comprador va ser un tal Peiró, que era del Sagué. Es veu que no s'hi va entendre massa i finalment s'ho va vendre l'any 1932 a Narcís Masjoan».

En aquesta casa va néixer, l'any 1935, en Desideri. Feia un any que els seus pares, en Joan Juncà i la Dolors Moret, havien marxat de Freixenet per establir-se a Bianya. Aquí també van néixer la resta dels seus germans: en Josep i l'Anita. Durant un temps van ser masovers, però a la mort d'en Narcís Masjoan, la família Juncà va fer un esforç i va poder comprar la finca a un dels fills de l'antic propietari. Ben aviat un fet va trasbalsar la pau d'aquella vall: la Guerra Civil va afectar de ple les seves vides. Els homes eren mobilitzats al front i un cop acabat el conflicte es va instaurar el conegut sistema de racionament. La família, com que disposava d'una botiga, havia de fer-se càrrec de distribuir determinats productes a un total de 200 persones. En Desideri encara conserva documents amb els noms de les persones i les cases a les quals pertanyien i els articles que se'ls subministraven, que habitualment eren sabó, sucre i oli. La família Juncà s'encarregava de tot el barri de Farró, mentre que de la part de dalt se n'ocupava els Hostalets de Sant Salvador de Bianya. *«Nosaltres anàvem a Olot i dèiem anar "a bastos". Aquesta expressió ve de la paraula "abastament". Allà ens donaven els productes tenint en compte la gent que se'ls havia de repartir i nosaltres ens encarregàvem de fer-ho».*

El control d'aquest racionament es portava a terme a partir d'uns tiquets. En Desideri recorda que Ca l'Enric també racionava el tabac. La gent de les Rompudes, cal Duch, el Pujolet, Farró, la Jovineria, la Pentinada, la Peça i les Tremoledes havia de passar sovint per casa seva, si volia aquests articles.

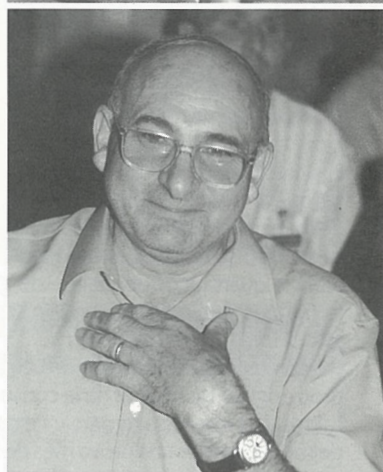
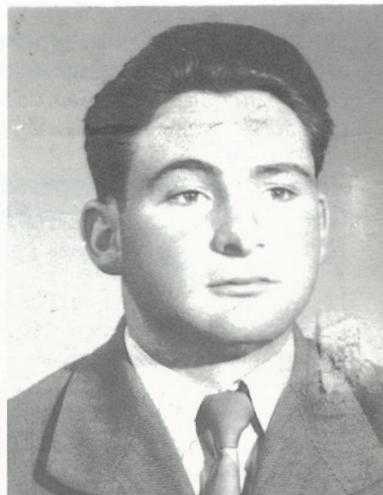
De menut, en Desideri recorda bé el regal de la primera bicicleta. Per a ell, va ser tot un somni disposar d'aquest vehicle. «Jo, quan era petit, vaig tenir la primera bicicleta. Va ser l'alegria més important que he tingut mai a la vida. No n'he tingut mai més cap, i quan vaig tenir la bicicleta ja no volia res més a la vida i del món. Llavors tenir una bicicleta era fora de sèrie».

Al petit Desideri no li feia falta la bicicleta per anar a escola, perquè la tenia just a tocar de casa. Ell recorda professors com l'Elisa, la Rita, la Manolita i l'Arnau. «Jo vaig estudiar una mica. Després de Bianya vaig estar dos anys a l'Escola Pia i vaig fer comerç. He après una mica del que feia falta conèixer. Potser si hagués estudiat més hores, podria haver-me anat millor... Però crec que ja ens n'hem sortit».

Els records de la infantesa el transporten a un món gairebé a les fosques, on la llum sortia d'aquelles mítiques làmpades de carburó. «80 quilos de carburó costaven unes 30 pessetes i en tenies per tres o quatre dies». Tot i això, ell recorda que la gent vivia contenta i sense, potser, tants maldecaps com ara. «Tothom estava molt content. Tothom comptava. Només havies de sortir per aquí i quan arribava la primavera, que era el temps de serbejar el blat, veies als camps 7 o 8 persones que li treien les males herbes. Llavors les indústries eren els camps». Però amb el temps, l'atracció d'Olot amb les seves empreses va captivar molts pagesos que progressivament van abandonar les seves terres. De retruc, la botiga no rutllava i la família Juncà va anar decantant-se per la restauració. «Jo manava la terra i el restaurant era un negoci de cap de setmana. Teníem bestiar. Molt a prop de casa hi havia una granja. També veníem pinso i vam comprar vedells i porcs per engreixar i ens vam vendre les vaques de llet perquè no anaven bé. Llavors tocàvem moltes tecles.»

Una d'aquestes tecles va ser fer de barber. «Això ho vaig aprendre

a Olot. Recordo que llavors la meva dona treballava a l'Snak (el que ara és la Llibreria Drac). A ella li agradava la cuina i a la meva mare també. Per això, de mica en mica, vam decidir de tirar enda-

A dalt, en Desideri en una fotografia de quan era jove i muntat una burra el dia de l'arribada de la Mare de Déu de Fàtima a la Vall de Bianya, fa mig segle. A baix, en Desideri Juncà i la seva esposa Dolors Munteis en unes fotografies recents.

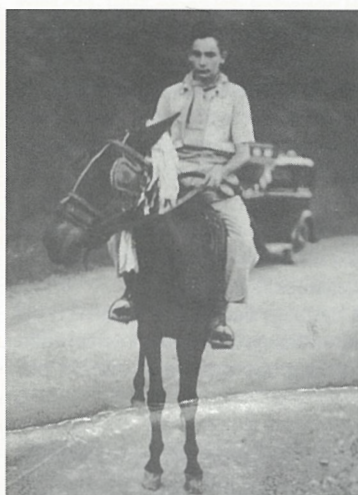
vant el nostre propi restaurant i deixar la botiga perquè cada cop anava més de baixa.»

Els caps de setmana, Ca l'Enric s'omplia de gent d'Olot, de la Canya i de Sant Joan les Fonts. Els diumenges, per exemple, es feien balls a l'era de la casa. «Pujava una bolcada de gent, s'hi arribaven a recollir unes 300 o 400 persones. Recordo que venia una orquestra de Sant Joan les Fonts que es deia Els Penques, amb 5 o 6 músics; un dels que tocava era de la família Sitjar, antics propietaris de la nostra casa».

Molts dels clients van quedar atrets per aquells plats que van arribar a tenir tanta anomenada: els cargols, els calamars farcits, l'ànec amb peres, les galtes de porc, el pollastre amb escamarlans o el conill a l'ametlla. La cuina de Ca l'Enric ha begut sempre de les arrels i amb el pas del temps això no ha canviat. Per a en Desideri, però, una de les seves millors alegries és la continuïtat en

el negoci dels seus tres fills: Joan, Maria Isabel i Jordi.

Els dos primers porten ara les regnes del restaurant i han donat un tomb a l'orientació del local, situant-lo entre els millors de les

comarques de Girona. Ara a la carta es poden trobar plats com aquests: arròs de colomí amb trompetes de la mort, fricandó de conill amb llamàntol i mango, viera amb puré de col caramelitzat o la sopa de coco amb gelat de pastís de tatin i pinya. Aquest és

el símptoma del canvi generacional que en Desideri considera clau per a la marxa del negoci. «És una alegria molt grossa per als pares que als fills els agradi el negoci. Ells tenen moltes ganes de servir bé la gent i això s'aconsegueix oferint uns productes de màxima qualitat».

Per a en Joan, una de les filosofies de la casa és traslladar al plat el missatge de la Garrotxa. Ell creu en una cuina d'autor que sàpiga explorar tota la potència del gust i del sabor dels plats. Per a en Joan, que els productes siguin al màxim d'autòctons és una de les claus de l'èxit de la nova restauració.

Que Ca l'Enric afronta el futur amb optimisme i valentia ho demostra la inauguració, l'estiu que ve, d'un annex dedicat a noces i banquets que tindrà per nom Via Annia. L'edifici, que disposarà d'una guarderia, tindrà una cabuda de 300 comensals i es construirà en una feixa a un centenar de metres de l'actual restaurant. El local vol ser, segons en Joan, una revolució en el món dels banquets. «L'objectiu és servir 200 persones com si fossin 10».

Un dels motius d'aquesta ampliació és la nova saba que puja. En Jordi, de 17 anys, el fill petit d'en Desideri, està estudiant actualment primer curs d'Hostaleria a l'Escola de Sant Narcís de Girona. Ell representa una generació que ha mamat de ben petit tots els coneixements culinaris heretats dels seus avantpassats.

En tots els casos, el camí ha estat i serà testimoni del seu futur. Com reconeix la mateixa família Juncà, «aquesta via que passa al peu de casa nostra és en certa manera la culpable de la nostra vocació de restauradors».

Toni Herrero

En Desideri i la Dolors junt amb els seus tres fills, Joan, Maria Isabel i Jordi, junt amb la jove, Cèlia Santjoan, i el gendre, Joaquim Puigvert.

La consuetud de la parròquia de Sant Martí de Capsec

La invitació de l'entitat Amics de la Vall de Bianya per a col·laborar en l'aplec de notícies referides al seu àmbit ens dona ocasió d'explicar costums establerts a la parròquia de Sant Martí de Capsec en el transcurs del segle XVIII. Ho fem segons la consuetud començada l'octubre de 1716, obra de Mn. Pere Riba, rector d'aquella parròquia de 1715 a 1745 (Pagès, 1984).

Com totes les consuetuds, recollia els costums—consuetuds—establerts entre el poble i la parròquia, com si la seva redacció fos un acte definitiu, talment res no hagués de canviar i, en la successió dels mossens, es perpetués allò que hi quedava establert. Llevat de breus afegits per clarificar algun concepte, com és «ara no es fa», les seves 29 pàgines mantenen la mateixa cal·ligrafia, a excepció de les 4 últimes, corresponents als núms. 145 al 148 del llibre on es troba la consuetud, en les quals es fa referència a les «pessetes» i a l'any 1802. Aquesta dada evidencia que foren escrites per successors de Mn. Riba.

En el document es poden diferenciar tres parts: el delme que satisfien els cultius i el bestiar; les terres que eren considerades novals o novalies, i el culte i els seus ritus. Aquests, exactament, són els grups que hem adoptat per aconseguir una exposició clara i ordenada.

I part - En esta llibreta estaran assentadas todas las consuetuds que hi ha en la parròquia de Sant Martí de Capsec. Dia 28 octubre de 1716, essent jo Pera Riba rector de dita iglesia

El delme

Fou un impost d'origen eclesiàstic d'aplicació universal a les fonts de riquesa. Al començament, la principal activitat era l'agricultura. D'ací que recaigués sobre el cultivador de la terra, el pagès, per les collites que en treia i també pels guanys del seu bestiar. Aplicat ja a la vella Palestina anterior a Crist, ha passat per moltes modificacions al llarg del temps. A la pràctica, resultava entorn al deu per cent de les collites i altres rendiments.

Fou suprimit per llei l'any 1837 i substituït per altres conceptes tributaris a favor de l'Església i les finances públiques. Avui és un record, com el que evoquem del decimari de Capsec i la seva rodalia.

Primerament en dita parroquia de St. Martí de Capsec la decima se divideix en tres parts iguals en lo conrous tant solament; ço es en Delma, Tarçó y Primicia. Lo delma lo reb lo Sr. Abat de Camprodon. Lo Tarçó se parteix en dos parts iguals; la una part reb la Candela o candalé de la vila de Besalú, y la altre part reb la Rnt. Comunitat de preveres de la Iglesia Parroquial de St. Esteve de la vila de Olot.

La manera d'operar per delmar era separar tres garbes per cada vint-i-cinc i es feien tres comptades. La primera, de vuit garbes, era per al delme i, com a distintiu s'hi posava un ram de noguer. La segona, de vuit garbes, anava per al terçó i s'assenyalava amb un ram de roure. La tercera era de nou garbes i la feia el rector i de senyal hi posava un ram de boix. Distintius inconfusibles. Això, però, per al cas de delmar per cavallons o garbes. Quan es delmava fajol, faves o mill, es comptaven les monjoies i la senyalització es feia amb una monjoia col·locada de manera diferent. En el primer compte, travessada damunt les que s'havien comptat; en el segon, de cap per avall, i en el tercer, de cap per amunt.

El costum, a Capsec, era delmar en garba i pagaven delme els grans, menys els fesols, pèsols, llobins, garrofins, blat de moro i cairetes per no estar en us.

Beneficiari	Compte garbes	Delme	Distintiu
Abat de Camprodon	8	1	ram de noguer
Candeler Besalú i Comt. d'Olot	8	1	ram de roure
Rector de Capsec	9	1	ram de boix
	25	3	

Aquesta proporció de tres per cada vint-i-cinc equivalia al 12%.

Bestiar porcí

En el cas dels porcs, la primera godallada n'estava exempta. Si una truja feia tres godalls, la meitat d'un era delme i s'havia de repartir en parts iguals per delme, terçó i primícia. En cas de portar-ne quatre, un era de delme menys un pernil, el qual es pagava a l'amo dels porcs. Altra solució hauria estat molt complicada. En el cas de cinc garrins, un era delme. Quedava simplificada l'operació i, endemés, *de sinch en amunt no paga res lo hamu dels porcells que quedan; encara que una truja ne tingués deu o dotze.*

Anyells i cabrits

Els xais i cabrits també es delmaven a tres de cada vint-i-cinc. *Las dos primeras comptadas se fan de vuit, un i de vuit altre. La tercera comptada se fa de nou, un y se acostuma començar per al cap petit y si no arriben a*

comptada sols paga un sou de plata per cap de qualsevol especie de bestia que sia encara que sian dels anyells més grosos que hi haja al Ramat.

Llana

Es pagava a raó de tres lliures per cada vint-i-cinc. De fora de la parròquia, hi havia dues cases que pagaven delme de llana per raó de posseir terra al terme parroquial. Eren la Cau, de Sant Joan les Fonts, i Llongarriu, de la vall del Bac. Donaven un vello (belló) cadascuna.

II part - Memorial de las pessas de terra ques mantenen per noval a les quals noy entra lo tarçó son las seguen lo delma de las quals se partexan lo Sr. Abat de Camprodon y lo Rector per igual part

Les terres rompudes de nou i que començaven a cultivar-se es consideraven novals i tenien un tractament diferent. Potser per l'esforç fenomenal que s'hi havia d'aplicar i els seus rendiments més aviat migrats, almenys al principi. A la parròquia de Capsec hi havia llavors unes quantes masies amb peces de terra amb aquesta qualificació, segons aquesta llista:

Plallombart, Llastozella, Tria, Cos, Serrat, Aulina, Murals, Coll de Maïans, Bugarà, Ginebreda, Masdevall, Fabrega, Casanova de la Plasa d'en Fabrega, Aulet, Isglesias, Mas Sadoll, Pujolar, i Clot del Boix.

De totes aquestes cases, la grafia antiga de les quals hem respectat, se n'inventarien i se'n localitzen les peces de terra novals. Al concepte de terra noval entraven, doncs, *totas las artigas que son tretas y se trauren y se conrohan y se conrouaran tot es noval y noy entra lo Tarçó, sino que lo Abat y R(ec)tor so partexan per iguals parts, com a los demes novals.*

El senyor rector feia molt bé de fer aquestes anotacions que comentem. Sí, perquè al final de l'explicació dels tributs eclesiàstics de consuetud dins del seu delmari, es refereix a una còpia de l'any 1362, extreta del *Llibre verd* guardat a l'arxiu episcopal de Girona, segons la qual el candeler del monestir de Besalú rebia la quarta part del delme de grans, raïms, canem, lli, carnelatge, llana i formatges. A la qual replica, ben segur: *...però jo veig que no paguen sino de gra exepat lo blat de moro.*

De confusions i interpretacions contraposades, amb tants anys, se'n podien prou originar i la finalitat de la consuetud era fixar els drets i les obligacions d'un i altres. Ens interessa remarcar l'exempció del blat de moro en la prestació del delme, perquè és una prova més de les dificultats que tingué, en principi, el seu cultiu.

La consuetud de la parròquia de Sant Feliu de Rocabrúna, datada del gener de 1704, reporta una discussió dels pagesos i el rector pel delme del blat de moro. El rector recorda que en anys anteriors, a Beget era d'una quartera per cada cinquanta quarteres, que donava resultats escassos; amb prou feines no donava res. En el plet que tingueren, els begetins resultaren obligats a la proporció d'una per cada vint-i-una quarteres. Aquesta mesura es volia aplicar a Rocabrúna, però els pagesos insistiren a abaratir-la fins a una per cada trenta quarteres *perque es gra que costa de conruar*. El rector hi consentí verbalment, però no volgué anotar-ho a la consuetud perquè *no volie fer mal ni donar consuetud per los rectors vindran y axis es voluntari*.

Els problemes dels delmaris de Beget i Rocabrúna, doncs, ens remeten, almenys, al final del segle XVII per datar l'inici del cultiu del blat de moro a les comarques gironines. Un començament, sembla, ple d'incertesa enfront del rendiment del blat, ben conegut, i la necessitat de sembrar-lo per assegurar-se el pa de l'any. Al mas Faja, del pla de Dalt, d'Olot, en un contracte d'arrendament de l'any 1694, s'establí *pagar parts de tot genero de grans i llegums que durant dit*

temps Deu donara y les terres del dit mas llevaran, exceptat de fasols y blat de moro. Encara ja ben entrat el segle XVIII, els contractes registren expressions autoritzacions i fins limitacions per al seu cultiu. És el cas d'un de l'any 1732: *Item que puga sembrar quiscun any quatre mesurons de blat de moro, ço es, dos de goret y dos de rostoll.*

Uns anys més tard, fins i tot s'impedia de sembrar-lo. Al mas Bellpuig, de Tortellà, l'any 1740, en un dels pactes s'estableix: *I amb pacte no pugan semblat Blat de Moro en ningunas terras de dita heretat.* A mitjan segle XVIII, però, el blat de moro es comerciava al mercat d'Olot. El maig-juny de 1728, cotitzà a 9/10 rals de plata la quartera i pel juny de 1730 a 15/16 rals de plata (Llongarriu, 1987).

Les cases que hem esmentat suara per la qüestió de les terres novals eren ben poques en comparació a la cinquantena que dona la taula del llibre de la confraria del Santíssim Sagrament. Aquest registre, per la família que inscriu a la casa dels Solans, el dataríem entre 1790 i 1810.

Són aquestes:

Rectoria	Llastonosa	Pujolar
Pla Llombart	Soÿ	Aulina
Planella	Llistosella	Fabrega
Bugara	Tria	Triota
Cos	Oliva	Clocalardia
Casanova den Ginebreda	Teularia de Munt	Casa den Oliva
Gusti	Teularia de Vall	Coll de Maÿans
Murrals	Casa den Serrat	Clot del Boix
Capitá	Casa den Torras	Cauran
Vilarroja	Casanova den Planella	Basseganya
Solana del Cos	Jouell	Turalló
Serra de Vall	Serra de Munt	Casa den Iglesias
Puigventós	Juncas	Balló
Solans	Bohigas	Aulet
Serrat	Massacras	Molí del Juncas
Pujol	Ginebreda	Cassica de la Rectoria
Masdevall	Iglesias	Casanova den Cos
Reliqué	Casa den Prat	(Grafia de l'època)

III part - Assi fas una nota y un compendi breu del ritu y seremonias que hi ha y se usen en esta parroquia de Sant Martí de Capsec

El culte i els seus ritus

Per lo dia de Ninou a Missa matinal se acostuma llegir a Corn de Altar las festas movibles.

La informació de les festes canviants iniciava l'any. No pas des d'un lloc qualsevol, sinó a «corn d'altar», és a dir, a frec de la punta corbada que tenia a cada costat. Amb la propietat que correspon a qui està posat per guiar la comunitat parroquial.

Tots els diumenges de l'any, després de la missa solemne, el capellà sortia a la porta de l'església a cantar un respons («Ara», diu una nota, «no es fa»). El primer diumenge de mes hi havia processó del Roser, se'n cantaven els goigs i tot seguit se celebrava una missa. Després, mentre els fidels resaven un parenostre pels difunts, el senyor rector feia una absolta. El bací de Nostra Senyora donava una almoina de 7 sous barcelonesos.

El Roser

Aquesta festa tan destacada s'acostumava a celebrar el segon diumenge de Pasqua i el dimecres següent es feia el cantar, això és, el dia de la confessió pasqual dels confreres. Tant el dia del Roser com el dia del cantar, venien a ajudar el rector els altres rectors de la vall, és a dir, el de Sant Salvador, de Sant Pere Espuig, de Santa Margarida i de Sant Martí del Clot. Si al bací de Nostra Senyora hi havia prou diners, es donaven 9 sous de plata a cada sacerdot; 3 pel dia del Roser i 6 pel dia del cantar. El dia del Roser, tots els capellans dinaven a la rectoria, pagat pel bací a raó de 4 sous de plata per barba. S'hi afegia l'ermità de Sant Miquel del Mont, que rebia 3 sous catalans per.

Per solemnitzar les cerimònies es contractaven músics de cant, i per pagar-los es treia una lliura del mateix bací. Si el compte pujava més, tota la resta la pagaven els pabordes. El diumenge abans s'elegien els nous pabordes i pabordesses per mitjà de rodolins. Això és: uns rotllets de paper amb un nom escrit que es treien de dins d'una bossa generalment per una mà innocent, un infant.

Sant Antoni Abat, 17 de gener

No cal dir que era una celebració important en el món pagès. La missa es deia a l'altar de Sant Roc.

Sant Sebastià, 20 de gener

Se fan galas al gloriós sant. Per l'ofici que se celebrava es convidava el rector més prop veí, que era el del Clot, que rebia 3 sous de plata per l'assistència de cor i processó.

Sant Pere Màrtir, 2 de juny

Després de la missa es donava la benedicció al terme.

Sant Joan Baptista, 24 de juny

Missa matinal a l'altar de Sant Sebastià. Els pabordes aportaven l'estipendi de 9 sous i 6 diners.

Sant Pere i Sant Pau, 29 de juny

La missa, de bon matí, a l'altar del Sant Crist.

Sant Roc, 16 d'agost

La celebració d'aquesta diada es feia com el dia de Sant Sebastià. El diumenge abans s'havien renovat els pabordes i les pabordesses. Aquell dia també baixava l'ermità de Sant Miquel del Mont, a qui es donaven 3 sous, i dinava amb els preveres, com el dia del Roser. Un convit pel qual el bací donava 8 pessetes.

Aquesta referència a les pessetes mereix un comentari. El nom de «peceta», ('peça petita'), contraposat a les monedes de més valor —el duro—, possiblement és d'origen català per les monedes molt petites emeses a Barcelona entre 1708 i 1714 per l'arxiduc Carles d'Àustria, en plena Guerra de Successió. Foren conegudes amb el nom de «pecetes» o «pessetes carolines». També durant l'ocupació napoleònica s'encunyaren unes monedes que prengueren el nom de pesseta. Aquestes, però, ja no afecten les dates a què ens referim. La veritable pesseta, unitat monetària del sistema monetari d'Espanya, fou creada pel ministre Laureà Figuerola per decret del 19 d'octubre de 1868. L'última encunyació tingué lloc l'any 1934, durant la Segona República Espanyola. Fabricada en plata de 835 mil·lèsimes, pesava 5 g, es dividia en 100 cèntims i tenia un diàmetre de 23 mm (DHC, 1995).

Sant Martí, 11 de novembre

Era el dia del patró de la parròquia. A missa major es cantava ofici i després els goigs. Notem l'assistència del rector de Santa Margarida. Els altres rectors devien acudir al Clot i a la sufragània de Solamal, que també tenien festa patronal.

Concepció de Nostra Senyora, 8 de desembre

Se celebrava missa a l'altar de Sant Roc. L'estipendi que es donava era de 7 sous i 6 diners.

Santa Llúcia, 13 de desembre

Missa matinal a l'altar de Sant Roc. Els pabordes donaven la mateixa almoina que els de Nostra Senyora.

Entretemps

Els diumenges entre Santa Creu de maig (dia 3, la Invenció) i Santa Creu de setembre (dia 14, l'Exaltació), es feia processó amb el cant de les lletanies i en arribar al pedró es deien els evangelis, es beneïa el terme i es donava una absolta pels difunts.

Durant aquest llarg període que hom estava pendent de les collites, el rector havia de dir la *Pàcia*, és a dir, la Passió de Crist, tal com es fa els dies de Setmana Santa. Els feligresos donaven, per això, blat de *Pàcia*, destinat a l'obra, el llibre de la qual tenia anotades les pagesies amb la quantitat de gra que donaven.

És estrany que la consuetud no parli de l'ús del comunidor, encara existent en un angle del cementiri, originàriament de porxada i teulada sostinguda per quatre cairats que convergien en un punt central, talment els raigs d'una roda de carro. A Capsec contenen que una vegada s'hi vetllà un difunt i s'hi patí molt de fred. Per això van aixecar-hi envans entre les pilastres perquè quedés tancat. En una ampliació del cementiri, uns nínxols ocuparen part de la petita construcció. Ara, però, amb motiu de les últimes millores portades a terme al temple, el comunidor també ha estat degudament arranjat. Servia per a exorcitzar les tempestes que es congriaven per mitjà d'unes oracions rituals que un sacerdot resava dins d'aquella edícula oberta als quatre vents.

Santíssim Sagrament

Cada tercer diumenge de mes s'honorava Jesús Sagramentat. A la missa primera s'exposava el Santíssim i, en acabar, sortia la processó entorn de l'església i acabava amb la reserva. Els pabordes donaven 7 sous i 6 diners per a la missa i 6 diners per a la processó; 8 sous en total.

Processons

De processons també era costum de fer-ne amb recorreguts prou llargs dins el terme de la parròquia. Se'n feien tres. Una el dia de Sant Maties, apòstol (24 de febrer), que anava al puig de Rocalba (?), on es donava almoina. Fou suprimida pel senyor bisbe, llavors el Dr. Josep Taberner (1720-1726), perquè el lloc quedava massa distant (Marquès, 1990). Una altra sortia per Santa Creu de maig. S'anava a donar almoina al puig de Gravalosa. També es deixà, no per cap prohibició, sinó perquè quedava lluny. Es canvià, però, amb l'anada al puig de la Tria (ara hi ha l'oratori de Sant Josep), on es tornava a anar quan la processó de les Lledànies, durant la qual es cantaven les lletanies dels sants,

d'ací el nom de la processó. Si s'hi donava almoina, al senyor rector se li donaven 9 ofrenes. Als portants de la creu, gonfanons, torxes, llanterna i l'ordinari, se'ls en donaven 2 a cadascun.

Tots Sants i dia dels difunts

El dia de Tots Sants hi havia moltes confessions abans i després de la missa i era costum general de portar ofrenes i demanar una absolta per als familiars difunts. Després d'uns quants responsos es pesava el pa aportat. En una nota addicional que ens situa l'any 1802 —la data més tardana que hem trobat— hi consten 9 roves de pa (90 quilograms) i una lliura en diners. L'endemà, la diada dels difunts, es resaven tres misses. En una d'elles, la major amb ofertori, se'n recolliren 104 lliures (uns 42 quilograms). A les altres misses també es portaven moltes ofrenes.

Molt de pa, pensàriem ara. Llavors, però, s'estava content d'heure aquests pans, i d'aquesta abundància se'n saciava molta gent.

El salpàs

Pelsalpàs—la fressa delsalpàs, diu la consuetud—, segons decret de la superioritat, les cases que tenien parell (el parell de bous, per treballar la terra), donaven una dotzena d'ous. Les pagesies que no en tenien n'entregaven mitja dotzena. Aquestes masies feien els guarets de fangada. Hom creia que treballar la terra amb fanga donava millors collites. Avegades, l'estretor dels bancals no permetia maniobrar amb la llaura i els animals i la fanga eren l'únic recurs. Res no podem dir del mot «fressa» amb què s'acompanya el de salpàs. No hem trobat cap referència al significat que, en el seu temps, podia tenir en el llenguatge col·loquial.

Bateigs

Els bateigs tenien una paga de 3 sous de plata. Si els padrins eren pagesos que donessin blat a l'obra, se'ls condonava el que el rector havia d'ingressar al fons de l'obra. En aquest cas, doncs, el rector en rebia 2 i l'obra res, perquè ja rebia el blat.

Enterraments

Als enterraments —terratge—, abans es donaven 16 sous de plata, un mallal de vi (15 litres) i una lliura de cera. No es precisa cap data d'aquest temps anterior. Va ser modificat fins a 27 sous.

Gravàmens

La Rectoria de Capsec ha de pagar cada any de la quarta i excusada segons la taxa se feu lo any 1718, 2 lliures, 16 sous i 6 diners barcelonesos que ve per cada mitg any, 1 lliura, 8 sous i tres diners i se paga ab dos pagas la primera cau als ultims de juny, l'altre cau als ultims de desembre.

Mn. Pere Riba era obtentor del benefici del Sant Esperit, fundat en l'altar dedicat a Sant Antoni, de la vila de Navata, amb l'obligació de pagar, cada any, 10 sous barcelonesos de quarta i excusada.

Aquests pagaments de «quarta i excusada», creiem que es refereixen a la «quarta parroquial», que consistia en la part apreciada d'estipendis de les misses celebrades per a un difunt d'una altra parròquia (DL, 1964/65).

L'excusada, també en femení, a l'impost anomenat «excusat» que el pontífex concedia a la monarquia espanyola l'any 1567 per gravar el delme més voluminós de cada parròquia. Malgrat la llarga resistència a la seva aplicació, fou implantat al començament del segle XVIII, temps de la consuetud que hem estudiat (DHC, 1995).

Visita pastoral

Quan el senyor bisbe passava la visita pastoral, no se li donava res. El senyor rector i els obrers de la parròquia es mobilitzaven per organitzar les

cavalcades necessàries per a la comitiva episcopal. També el menjar per atendre els il·lustres visitants. Les despeses es pagaven a mitges, tot i que el rector dubtava de tenir l'obligació de subvencionar-les, segons les disposicions emanades del Concili de Trento (1545-1563). Un record llunyà d'un concili que orientà, per molt temps, l'Església, mal que no s'apliqués, en aquest assumpte domèstic, segons la generositat d'aquestes parròquies rurals.

Les rodalies de la parròquia de Capsec

La parròquia de Capsec havia de ser rellevant. En la cinquantena de cases del seu veïnatge podien habitar-hi sobre les 250 persones.

Altrament, l'Ajuntament de Capsec fou el centre administratiu de la vall. Quan la vall del Bac, per exemple, perdé el seu municipi l'any 1843, fou absorbit pel de Capsec, nom que es va mantenir fins al 1912, quan fou canviat pel d'Ajuntament de la Vall de Bianya, amb oficines al veïnat de l'Hostalnou.

Potser aquesta preeminència ha motivat que, en alguna ocasió, s'hagin assignat a la parròquia de Sant Martí espais depenents d'altres parròquies. Per això donarem la delimitació parroquial, el delmari, com s'anomenava en temps pretèrits.

Volem fer-ho amb la transcripció d'un document idoni de l'any 1568 que descriu l'espai físic on el rector exercia la seva jurisdicció. No ha estat possible, però, perquè la majoria de noms de lloc que hi consten avui són desconeguts. Esmentar-los ara faria la impressió que parlem d'una altra parròquia.

Llavors, sobre el mapa actual, a l'empara de dos o tres topònims que han romàs, i amb la col·laboració de l'amic Joaquim Grabulosa, nat a l'Aulina de Capsec, hem resseguit el terme amb la toponímia actual. Els noms desuets els donem entre parèntesi. El terme, doncs, és aquest:

A llevant, la Costa Reva—antany terreny de bona pastura—i baixa cap a Torelló fins a la riera. Aquí, Coran és l'última casa. Aigües amunt, passa per Moralls, ressegueix la carena de Puigsolana, inclou el Pujolar i Plallombart i arriba a l'aiguavés de la parròquia del Clot, on la divisòria passa pel mig de la casa de Masdevall. Per cert, que el masover deia que dormia a Capsec i, en llevar-se i sortir de casa, ho feia al Clot. D'altra banda, el rector d'aquella parròquia deia que la pagesia entrava en el seu delmari i el de Capsec al seu.

Continuava pel puig del Quiriquic de Baix, l'era d'en Seneca i el Quiriquic de Dalt (puig Cansanell), s'enfila al coll de la Mola (Collçamola) i, serrat amunt, arriba a la carena de Malforat, on, d'antic, feia partió amb la parròquia de Nostra Senyora de Çacot, avui pertanyent a Sant Andreu de Porreres. Passa a frec de l'oratori de Sant Tomàs (Rocalba) i segueix el fil de la serra cap a Serrademont, arriba al puig de la Cau (Puigçacalm) i davalla per la Costa Reva, que és on hem començat.

Tot lo sobre dit i escrit es una nota i memoria que jo Pere Riba pvre. i rector de St. Martí de Capsec fa de tot lo que he trobat en costum i he practicat i practicare, Deo faciente, no innovant cosa sino es de mon dret. Lo qual llibre comencí escriure als 28 de octubre any 1716.

Ramon Llongarriu

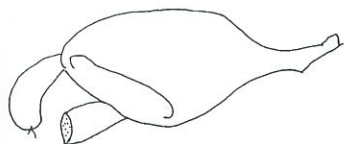
Bibliografia

- *Diccionari d'Història de Catalunya*. Barcelona: Edicions 62 (DHC), 1995.
- LABERNIA, P.; *Diccionari de la Llengua Catalana ab la correspondència castellana y llatina*. Barcelona: Espasa i Companyia Editors (DL), 1864/1865.
- LLONGARRIU, R.; «Rocabruna, la consuetud... El conreu del blat de moro», a *Annals PEHOC* 1984/1985. Olot, 1987.
- MARQUÉS, JM; *Cristians de Girona*. Girona: «Quaderns de la Revista de Girona», núm. 29, 1990.
- PAGÈS, J.; «Les esglésies i parròquies de la Vall de Bianya», a *Jornada d'Estudis sobre les terres de Bianya*. Amics de la Vall de Bianya; Olot, 1984.

Fons documental: Arxiu de la parròquia de Sant Martí de Capsec.

Cartografia: Mapa comarcal de Catalunya 1:50.000 – Garrotxa. Institut Cartogràfic de Catalunya; Barcelona, 1993.

CAN DANES

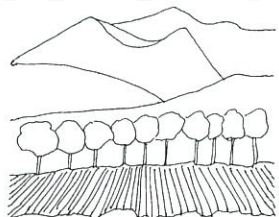

EMBOTITS CASOLANS

ELABORACIÓ PRÒPIA

Núm. Registre Sanitari: 10.15721/GE

BAR
HOSTAL
NOU

ESMORZARS i BERENARS

Ctra. de Camprodon, 3 - Tel. 972 29 09 98
17813 LA VALL DE BIANYA

PILAR

ESTÈTICA

C. Esperança, 8
Tel. 972 29 00 95

LA CANYA

SALMÓ MARINAT

Ingredients

- Una peça de salmó, més o menys gran, segons el nombre de persones.
- Sal i sucre (per 1 kg de sal, s'hi posen 4 cullerades de sucre).

Preparació

Es barreja la sal i el sucre, procurant que quedin ben mesclats. Es treu l'espina del salmó.

En una plata, es posa una capa fina de la barreja de sal i sucre. El salmó es col·loca al damunt, de manera que la pell toqui aquesta capa, i s'acaba de cobrir-ho tot amb una altra capa ben generosa, és a dir, amb un bon gruix, de la barreja de sal i sucre.

Es deixa a la nevera durant 9 hores. Després es treu de la sal-sucre i es renta ben net, a raig d'aixeta.

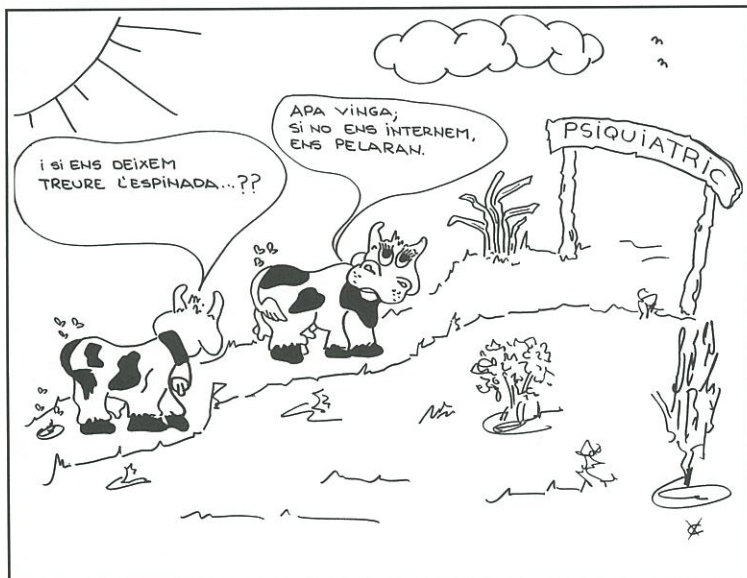
S'eixuga, deixant-lo ben sec, amb paper de cuina. Fet això, el salmó ja és a punt per a poder-se'l menjar, però el guardarem a la nevera fins que es vulgui tallar per servir-lo a taula.

Si en sobra, es pot guardar a la nevera cobert d'oli d'oliva. Es pot menjar com a segon plat, tallat ben fi i acompanyat amb algun tipus de guarnició (patates al vapor, per exemple). També es pot menjar amb torrades de pa amb mantega. I per a les amanides, pot tallar-se a daus.

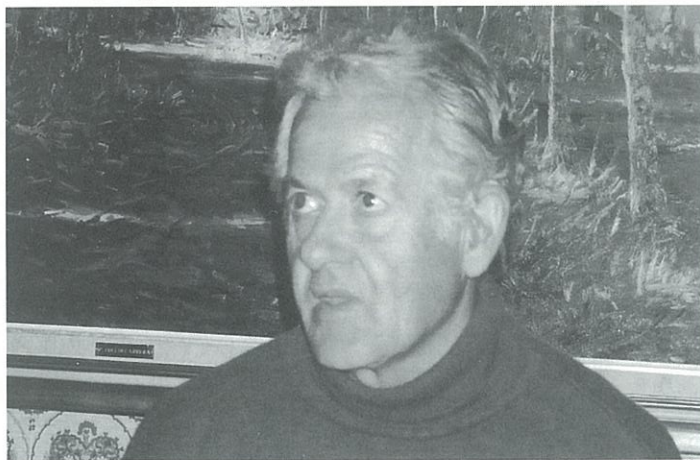
Imma Carré

L'acudit

Per Xavier Canal

Pere Colldecarrera, paisatgista sublim

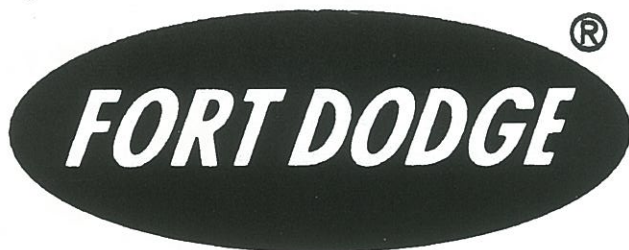
El pintor Pere Colldecarrera, nascut a Olot l'any 1932, és membre de la nissaga originària de la casa pairal de Colldecarrera, a la vall de Carrera, en l'antiga parròquia de Castellar de la Muntanya, que pertany al municipi de la Vall de Bianya.

A Colldecarrera, on vivien els avis, hi passà moltes estones agradables durant la seva infància i joventut, període que coincidí amb la postguerra i durant el qual aprofundí en els coneixements pictòrics mitjançant les lliçons que impartien a l'Escola de Belles Arts i Oficis d'Olot els coneguts artistes Pere Gussinyé, Vicenç Solé Jorba, Lluís Carbonell, Bartomeu Mas Collellmir i Martí Casadevall. No tenia encara 16 anys quan exposà per primera vegada a Olot, iniciant d'aquesta manera una trajectòria vocacional que va portar-lo, fins al 1970, a diverses poblacions catalanes. Aquesta activitat artística la compartí amb la dedicació a la Banca Dorca, entitat local que passà a denominar-se després Banca Catalana. Finalment, però, la dèria per la pintura va motivar-lo a deixar les seves ocupacions bancàries i a dedicar-se en cos i ànima al camp pictòric. La nova etapa artística s'inicià el 1971 i Pere Colldecarrera es mostrà extraordinàriament prolífic en el conreu del paisatgisme. A Olot, la ciutat natal, hi ha exposat en comptades ocasions, però amb la seva constància i treball s'ha anat obrint camí i ha triomfat amb èxit allà on ha portat les seves obres.

Durant la seva vida artística, Pere Colldecarrera ha passat del naturalisme realista al puntillisme, després per la pintura informalista, abstracta, i finalment, influït pels postimpressionistes, s'ha dedicat de ple al naturalisme poètic. Dins aquesta tendència, el pintor ha expressat magníficament en els seus quadres els diferents i canviants ambients atmosfèrics que acompanyen la natura, combinant encertadament la tècnica amb una lluminositat esfumada que donen a la pintura un caràcter íntim i encisador. En les seves teles predomina el lirisme, fruit de la constant preocupació que el pintor ha tingut per expressar amb els pinzells la cromaticitat del cel, les nuvolades, els contrallums, la boira..., qualitat que ha considerat bàsica per a aconseguir una composició harmònica i ben equilibrada.

Lluc Llac

PRODUCTES PER A VETERINÀRIA

FORT DODGE VETERINARIA

FORT DODGE VETERINARIA S.A.

Ctra. de Camprodon, s/n - La Riba

17813 VALL DE BANYA

Tel. 972 29 00 01 - Fax 972 29 01 02

Revisió de les Normes Subsidiàries de Planejament de la Vall de Bianya

Xavier Plujà, regidor d'Urbanisme: «És necessari, per al nostre futur, trobar l'equilibri entre indústria, turisme i activitats agrícoles i ramaderes»

L'estiu de l'any passat es va iniciar el procés de Revisió de les Normes Subsidiàries de Planejament de la Vall de Bianya amb l'exposició al públic de les propostes i suggeriments als treballs preparatoris que permeten formular els criteris, els objectius i les solucions. La Revisió ha estat encarregada a l'arquitecte Andreu Terricabras, que en els darrers mesos ha estat estudiant cadascuna de les propostes i suggeriments que van presentar-se durant el període d'exposició al públic. La Revisió és, de fet, un projecte per al futur urbanístic de la Vall de Bianya, perquè preveu la creació de més sòl urbà i industrial, com també alguns projectes que poden tirar endavant o quedar-se en el no-res. Amb Xevi Plujà, regidor d'Urbanisme, hem parlat del tema, perquè la Revisió afectarà a tots directament o de manera indirecta un cop s'hagi fet la redacció dels treballs definitius, s'hagin exposat al públic i, al capdavant del procés, sigui aprovada la Revisió i comenci a aplicar-se.

Què ha aconsellat fer la Revisió de les Normes Subsidiàries de Planejament?

—Tot el relatiu a urbanisme ho tenim desfasat i cal posar-nos al dia, perquè la societat, el nivell de vida, les perspectives econòmiques, etc. han evolucionat i hem de pensar en el futur. Les Normes que tenim són de l'any 1982 i cal revisar-les, perquè en el temps transcorregut de llavors ençà la Vall de Bianya ha anat canviant i hi ha noves necessitats i previsions que s'han de tenir en compte si no volem perdre el tren de la modernitat i del creixement en tots els ordres. Pel que fa a sòl urbà i sòl industrial, es vol concentrar cada cosa al seu lloc, procurant que tot-hom càpiga al municipi, des dels pagesos, que lamentablement són «una espècie en extinció», perquè cada vegada en tenim menys, fins a la gent que és d'aquí, que vol continuar vivint a Bianya, tot i que treballa en la indústria de fora, sense deixar de banda disposar de terrenys per a tenir-hi nous habitatges i noves indústries, que són avui dia els principals motors econòmics de la nostra societat i els llocs on es guanyen la vida moltes de les nostres famílies.

De passada, acabem d'esmentar els pagesos. Tant ha minvat aquesta activitat tradicional al municipi?

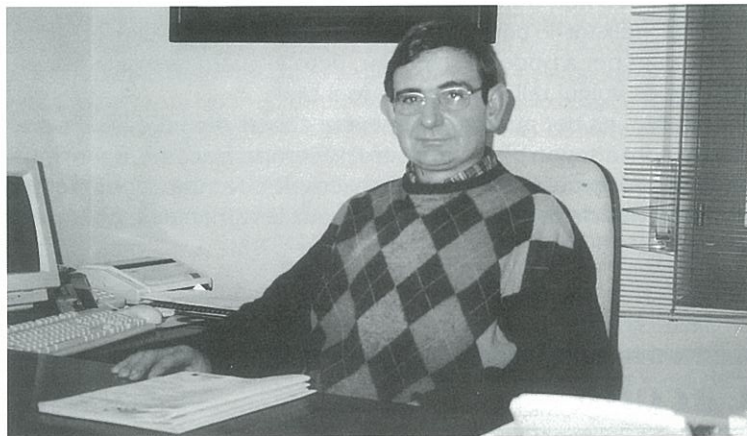
—Tal com van les coses, aviat només ens quedaran cinc pagesos, és a dir, famílies que continuaran vivint de l'explotació de la terra i de la ra-

maderia. Han quedat ja molt enrere els cultius de terres a Sant Salvador de Bianya, per exemple, i hi ha altres sectors on només hi ha algunes granges. Això no obstant, aquesta disminució del nombre de persones dedicades a l'activitat de pagès no ha tingut repercussió en el volum de producció. Potser fins i tot ha augmentat, però l'explotació ha quedat concretada en menys famílies.

Fem un repàs a la Revisió. Què s'ha previst per a afavorir el creixement urbà?

—A l'Hostalnou, la previsió és que passi a ser sòl urbà la franja de terrenys que queda entre l'Ajuntament i can Quita, i també reconvertir la granja d'en Danés, que queda entre la carretera i la riera de Santa Margarida de Bianya. S'havia previst inicialment que també passés a sòl urbà l'espai que queda darrere les cases de la plaça de Joaquim Burch, fins a tocar la riera, però ara per ara això ha quedat parat. Cap dels propietaris hi està d'acord i, d'altra banda, es tracta d'un terreny que fa pendent, que obligaria, per evitar inundacions, haver d'aixecar un mur vora la riera i aplanar després la zona a un nivell més alt. És un espai que s'inunda cada dos per tres i això, és clar, és un inconvenient que s'ha de tenir en compte.

A Llocalou es preveu sòl urbà entre la urbanització de Roquer a la carretera de Capsec, i les cases velles existents al nucli. També se n'ha

previst des del nucli de Llocalou fins al petit grup de cases del costat dret de la carretera, en direcció a l'Hostalnou. No està clar, pel que fa a la Canya, si es podrà considerar sòl urbà, per a habitatges de tipus residencial, l'espai situat al faldar d'Aiguaneira, on hi ha l'Illa i les Illotes, perquè toquem el Parc Natural. A part, l'accés és limitat, perquè només tenim un pont estret per passar el Fluvià i si es tirés endavant tard o d'hora s'hauria de pensar a fer un pont nou, que suposaria una obra tant important com costosa. A la Canya no tenim més terrenys, dins el municipi de la Vall de Bianya, per facilitar el creixement. Només és possible construir nous habitatges si hi ha propietaris que es venguin terrenys.

A Sant Salvador de Bianya, s'ha

previst alguna actuació concreta?

—Se n'ha parlat, i l'oposició ha demanat de poder-hi fer alguna actuació. Però s'ha d'anar molt en compte per preservar la singularitat del nucli i protegir el medi natural. Construir suposa, per un costat, proporcionar vida, però per l'altre hi ha el risc que convertim Sant Salvador de Bianya en un nucli residencial que malmeti la zona i causi impacte visual. No hi ha res decidit, ara per ara.

La previsió de sòl industrial, quina és?

—Prolongar l'espai existent en la zona de la benzineria, o sigui, per un costat tenir sòl industrial fins a la carretera de Bellvespre i per l'altre fins a la vora del bloc d'habitatges que pertany ara a Carreteres, de la

**marbres
facundo S. L.**

Ctra. de la Canya, s/n
Tel. 972 26 44 79 - Fax 972 26 65 76

OLOT

**Restaurant
CA LA GRACIETA**

Bar Planella

Ctra. de Camprodon - Tel. 972 29 09 86
VALL DE BIANYA

Generalitat de Catalunya. Parlem d'ampliació paral·lela a la carretera fins a tocar, en direcció nord, la riera de Bianya.

Hi ha peticions per a instal·lar-se noves indústries?

—Sí, n'hi ha. Alguns veïns del municipi no veuen bé que es permeti la instal·lació d'indústries, però si volem tirar endavant i proporcionar mitjans de vida a la gent, hem de compensar la pèrdua de l'activitat agrícola i ramadera amb la instal·lació d'indústries. Hi ha famílies que continuen a pagès i alguns dels seus membres es treuen un sou a la indústria, la qual cosa els permet viure més bé.

Un plantejament que ha aixecat polèmica és la previsió d'obrir un túnel per connectar amb Olot. Què hi ha d'aquesta proposta?

—En realitat, no hi ha res de res. Sobre el plànol es va traçar una línia, imaginativa, per indicar que és possible que, dins la xarxa viària comarcal, algun dia pugui arribar a obrir-se una via, amb un túnel a la zona del castell del Coll, que connectaria la carretera N-260 amb la carretera C-153. És a dir, que connectaria Olot amb la Vall de Bianya sense haver de passar per la Canya. Insisteixo que és una línia imaginativa, que no vol dir que la carretera o via hagi de passar per allà on s'ha marcat, però sí que és factible que s'acabi per fer un túnel i des de l'Ajuntament hem de preveure-ho, per no haver de prendre més tard decisions precipitades. Des d'un punt de vista pràctic, per a força gent de la Canya, Llocalou i l'Hostalnou tant de bo ja estigués fet, aquest túnel. També es pot entendre que els possibles afectats vulguin defensar els seus interessos, procurant que vagi més amunt o més avall.

En aquest tema ens movem, però, en el camp de la hipòtesi, perquè dins els grans projectes d'infraestructures viàries de la comarca hi ha prevista l'obertura de l'eix Vic-Olot amb el túnel de Bracons, que pot ser una carretera que farà disminuir, molt possiblement, el trànsit de vehicles que passa actualment per la Vall de Bianya i això pot fer reconsiderar molts altres projectes, com aquest túnel del sector del castell del Coll i variants o desviaments a Llocalou i

«S'ha abandonat de manera definitiva la construcció de la variant de la Canya»

l'Hostalnou. En tot cas, sí que s'ha abandonat de manera definitiva la construcció d'aquella variant de la Canya que passava per darrere l'església de Sant Josep Obrer i seguia fins una mica més enllà de Llocalou.

Amb la creació de més sòl urbà i més sòl industrial, no serà necessari un eixamplament de la carretera C-153?

—No es pot dir res. Arribat el cas, no és de competència municipal eixamplar la carretera. És possible que amb més habitatges i, per tant, habitants, s'incrementi el trànsit, però tampoc es preveu alçar blocs de pisos i el creixement de població serà, doncs,

«Donem suport al possible túnel; però pot ser que no es faci mai»

molt reduït, tant a l'Hostalnou com a Llocalou. Amb més indústries, és evident que s'incrementarà el trànsit de camions i altres vehicles, però tampoc tindrem un polígon gaire gran. A més, s'ha de veure què passa amb l'eix Vic-Olot i si el trànsit que ara tenim se'n desvia. Actualment, a primera hora de la nit és habitual veure passar deu o dotze tràilers que transporten bestiar amb destí a escorxadors de la nostra comarca i que provenen de Lleida. El més lògic és que, quan hi hagi la nova

carretera, agafin la línia més directa i deixin de passar per la Vall de Bianya.

En conclusió, túnel sí o túnel no?

—Donem suport al possible túnel del castell del Coll, perquè pot ser més beneficiós que perjudicial per a la Vall de Bianya, sempre que es constati que és necessari. L'alternativa de fer desviaments és també vàlida, per evitar el trànsit pel mig dels nuclis urbans, especialment en el cas de la Canya, on resoldre el pas de vehicles per fora és difícil i complicat, perquè hi ha la roureda de Cuní, es toca el Parc Natural, etc. El túnel pot ser que no es faci mai, perquè si disminueix el trànsit per la C-152 ja no tindrà gaire raó de ser i no crec que tampoc interressi anar fent forats a les muntanyes.

Amb la Revisió es projecta, vulguis no vulguis, el futur de la Vall de Bianya. Com es vol que sigui, però, aquest futur?

—Es busca l'equilibri, és a dir, que hi càpiguen totes les activitats conegudes: industrials, agrícoles-ramaderes i turístiques. El turisme és important, com tothom ha pogut adonar-se en els darrers anys. Genera pocs beneficis, però hem de comptar-hi, perquè hi ha famílies que en viuen. Se li ha de donar suport, com se n'ha de donar també a les altres activitats, sense oblidar que el turisme ens ha arribat gràcies a les millores que s'han fet en infraestructures viàries de la comarca i de fora d'aquí. Amb uns accessos difícils, ben segur que no tindríem turisme.

Dins aquest equilibri, la indústria és l'activitat que genera més recursos econòmics. D'aquí cinquanta anys potser haurà canviat tot, però ara per ara aquesta és la realitat. Hem de donar suport a la indústria, fent mans i mànigues perquè la que tinguem desenvolupi activitats netes, no contaminants, que siguin respectuosos amb el medi ambient, sense causar sorolls ni consumir gaire aigua. Sòl industrial, doncs, sí, però no pas a qualsevol preu ni per a tot tipus d'indústria.

De la Revisió de les Normes Subsidiàries de Planejament se n'haurà de continuar parlant en els mesos a venir. El procés tot just s'ha iniciat.

Josep M. Giralt

La pairalia de la Bosa

Que rica ets, oh vall de Bianya! amb boscos, conreus i prats, tens antigues pairalies que gent bona ha restaurat...

Són en Jordi i la Narcisa senyors amb gran doll de pau, la gran casa de la Bosa han deixat com un palau.

Gent així sap fer país, estimant la nostra terra, del més vell buscant l'encís i per conservar-lo s'hi aferren.

Davant de Sant Pere Espuig, de la plana el millor, el vostre casal llueix, n'és de tots un dels millors.

Boscos d'obagues i solells, la vostra vista s'hi perd, que emmarquen el nostre cel un gran espai ben obert.

Rierols saltant muntanyes, n'està coberta la vall, aigües pures i encantades per l'estiu humitejar.

Recentment s'hi ha celebrat una reunió important, en festa social ha acabat i a tothom va agradar tant...

I en aquest bocí de terra Déu us ompli de felicitat, premiant la vostra gesta per la pairalia restaurar.

Roser Bayona

Olot-Cuní, juny de 2000

BASSOLS ENERGIA, S.A.

DISTRIBUCIÓ D'ENERGIA ELÈCTRICA

Av. de Girona, 2

OTOT - La Garrotxa

SERVEI PERMANENT Tel. 972 26 01 50

ATENCIÓ AL CLIENT Tel. 900 70 50 50

AL SERVEI DE LA VALL

Nou establiment del mas Espunya, i altres cases agregades, a favor d'Esteve Espunya (any 1611)

Tradicionalment, el mas Espunya, situat al faldar del puig Espunya, a la carena de Sant Miquel del Mont, ha estat considerada la primera casa habitada que hi hagué a la Vall de Bianya. Es tenen notícies reculades de la casa i de la família que hi ha viscut durant segles. A mitjan dècada dels setanta, del segle XX, diverses circumstàncies van propiciar que una petita part dels pergamins que es guardaven a la casa fossin confiats, per conducte d'un familiar, al secretari de l'entitat Amics de la Vall de Bianya per poder-ne fer la transcripció o un extracte, de la qual cosa s'encarregà l'erudit historiador Josep M. de Solà-Morales. Anys després, segons notícies facilitades en diverses ocasions per la família, els pergamins van ser deixats a una persona forastera per traduir-los o transcriure'ls, sense que se n'hagi sabut res mai més. Entre els que va tenir a les mans Solà-Morales, un correspon a la compravenda efectuada, l'any 1321, d'unes cases situades a la sagrera de Santa Maria de Castellar de la Muntanya, altres parlen d'un censal i de capítols matrimonials i, finalment, un tracta del nou establiment del mas Espunya i altres cases agregades, fet el 23 de desembre de 1611, a favor d'Esteve Espunya i la seva descendència. De tots, només disposem de l'extracte que va fer-ne el mencionat historiador olotí.

El nou establiment en emfiteusi, és a dir, la confirmació o nova cessió del domini útil de l'immoble, compensada pel pagament d'un cànon anual al senyor o establiment que féu la cessió, tot conservant-ne ell el domini directe, es dugué a terme durant el curt període de temps que romangué vacant l'abadia del monestir de Santa Maria de Ripoll, al qual pertanyia la senyoria directa del mas Espunya. L'abadia de Ripoll va ésser regida per Francesc de

Pontós (1596-1611), abat de presentació reial al qual va succeir Joan de Guardiola i de Terrades (1612-1616). D'acord amb una decisió de fra Joan Baptista Caldés, preposit de Palol Saladòria (a Vilafant, Alt Empordà), del monestir de Sant Cugat del Vallès, que actuava com a segrestador reial dels béns abacials del monestir de Santa Maria de Ripoll, el blanquer olotí Llorenç Tamarit va ser constituït legalment procurador per mitjà d'uns poders notariais atorgats el 18 de novembre de 1611.

El document sobre l'establiment d'Esteve Espunya al mas Espunya (extracte)

Llorenç Tamarit, blanquer de la vila d'Olot, diòcesi de Girona, procurador legítimament constituït i ordenat pel Rev. Sr. fra Joan Baptista Caldés, preposit de Palau Ça Valloria, monestir de Sant Cugat del Vallès, diòcesi de Barcelona, segrestador reial dels béns abacials del monestir de Santa Maria de Ripoll, diòcesi de Vic, vacant la dita abadia, de la seva plena potestat [la de Tamarit] segons instrument rebut en poder del notari infrascrit, de data 18 de novembre proppassat, de nou estableix a Esteve Espunya (*Spunya*), pagès, senyor útil i propietari del mas Espunya i altres masos a ell units i agregats, de la parròquia de Santa Margarida de la Vall de Bianya, vegueria de Camprodon, diòcesi de Girona, perquè tant ell com els seus puguin tenir i posseir: Primer, tot íntegrament el seu mas Espunya, és a dir, casa, era, cabana, clos, horts, terres, honors i possessions; pel qual mas Espunya tingui i hagi de prestar sagrament i homenatge [al dit Llorenç Tamarit] d'acord amb allò establert en la reial sentència del rei Ferran d'Aragó entre senyors i els seus vassalls enfiteutes, prometent al referit Tamarit, per la dignitat que representa i als que el succeeixin, bona i fidel i lleial obediència en tot i per tot, i tenir ell [Esteve Espunya] i els seus successors el mas cultivat i afocat, i fer continua i personal residència en el mateix, obligant en compliment de tot això els seus béns mobles i immobles, haguts i per haver, i per a major veritat prestar jurament i homenatge de mans i de boca al dit Tamarit, segons la forma de la Reial Sentència donada pel senyor rei Ferran. Item, que tingui i posseeixi tot el dit mas Espunya sota el directe i alodial domini de dit senyor principal meu [de l'abat de Ripoll i el seu representant, Tamarit], situat a la dita parròquia de Santa Margarida de la vall de Bianya, amb tots els seus drets i pertinences, és a dir, amb casa, era, cabana, clos, hort, terres, honors i possessions, el qual mas afronta a orient amb honors del mas Vila de la predita parròquia de Santa Margarida; a migjorn, amb honors vostres [del mas Espunya], anomenat

mas Çafont, mitjançant torrent pel qual s'escorren les aigües de pluja; a occident amb honors vostres [de l'Espunya] anomenats el Cortal d'en Pinya o mas Cortal d'en Pinya, que teniu per l'Il·lustre Senyor Jeroni de Montagut i Vallgornera, a la vila d'Olot popular (domiciliat), i al nord, part amb honor del mas Solà, de la parròquia de Sant Pere del Puig de la dita vall de Bianya, i part amb honors vostres, de pertinences del mas Serrat, que teniu per l'ofici de la sagristia del monestir de Sant Joan de les Abadesses. Les quals propietats contenen entre cultiu, erm i bosc dotze jornals, aproximadament, és a dir, sis jornals de cultiu i els restants de bosc.

Pels quals mas, terres, honors i possessions predites deveu fer i prestar vos i els vostres successors al dit senyor principal meu [de Tamarit] en dit nom i als seus successors en la dita abadia, cada any de cens quinze eminals de cibada rasa en la festa de Santa Maria del mes d'agost i també en la dita festa un eminal ras de forment, bo i rebedor.

Item., en la festa de Nadal, sis gallines i dues peces de carn salada al pes de Tradós. Item, deveu fer i prestar al senyor de la Pinya una alberga. Item, per redempció d'homes i dones, segons la Reial Sentència, deveu fer i donar-me en el dit nom [com a procurador abacial] tres sous de moneda barcelonesa. Item., per tot íntegrament el mas de la Font, situat dintre la dita parròquia de Santa Margarida de la vall de Bianya, unit i agregat al dit mas Espunya, és a dir, amb totes les seves terres, honors i possessions, tant cultives com ermes i boscoses, contenint cent cinquanta jornals de bou, aproximadament, o sigui, vint jornals de cultiu i uns cent vint jornals d'erm i bosc, que us fou adjudicar pels honorables Miquel Vila, de la parròquia, i Galceran Font, pareire d'Olot. El qual mas afronta a orient amb honors de mas Vila, de la dita parròquia de Santa Margarida, en part, i en part amb honors del mas Deu, de la parròquia de Santa Maria de Riudaura... [hi ha una part del document il·legible, que

Restaurant **LA PEÇA**

Tel. 972 290 734 - VALL DE BIANYA - Obert tot l'any

POMPES FÚNEBRES GARROTXA, SL

B-17/606914

Av. Rafel Torras, 1 - SANT JOAN LES FONTS

Tel. 972 29 01 78 - 972 26 10 75

Exercint aquest càrrec va procedir unes setmanes més tard, el 23 de desembre de l'esmentat any, a establir de nou el pagès Esteve Espunya i els seus successors com a senyor útil del mas Espunya i altres masos a ell agregats o units, amb l'obligació de prestar sagrament i homenatge de mans i de boca, o sigui, jurar i fer manifestació externa i ostensible de la dependència envers el seu senyor o representant, en aquest cas el procurador Llorenç Tamarit, d'acord amb la Sentència Arbitral de Guadalupe, del rei Ferran II de Catalunya-Aragó, signada el 21 d'abril de 1486 al monestir de Santa Maria de Guadalupe (Extremadura) per part dels senyors i els pagesos de remença, sentència que va abolir els mals usos i les exaccions senyorials abusives. Les propietats del mas Espunya tenien una extensió de dotze jornals, mesura agrària que correspon a l'espai de terra que podia ser llaurat en un dia normal de feina i que tenia, per tant, un valor superficial, variable d'unes localitats a altres. D'aquests dotze jornals del mas Espunya, sis corresponien a terres de cultiu i l'altra meitat eren de terres ermes i bosc. Per aquestes possessions de domini útil, Esteve Espunya, en nom seu i els seus successors, acceptà pagar de cens anual quinze eminals (mesura agrària) de civada rasa i un eminal de forment (blat xeixà) per la Mare de Déu d'Agost; sis gallines per Nadal i dues peces de carn salada al pes de Tradós (mesura local). Hagué de pagar també una alberga (import equivalent al dret que tenia el senyor medieval d'albergar-se, amb el seu acompanyament, a la casa del vassall per un temps determinat) al senyor de la Pinya, i per redempció d'homes i dones (servitud feudal, que consistia en la quantitat a satisfer per a obtenir la llibertat), d'acord amb la mencionada Sentència Arbitral de Guadalupe, va haver de donar a Llorenç Tamarit, com a procurador abacial, tres sous barcelonesos.

Una de les cases agregades a l'Espunya era el mas Font, que havia estat adjudicat a Esteve Espunya per Miquel Vila i Galceran Font, situat també dins la parròquia de Santa Margarida de Bianya. Entre terres de conreu, ermes i de bosc, el mas Font tenia una extensió aproximada de cinquanta jornals de bou, que equivalien a vint jornals de cultiu i uns cent vint jornals de terres ermes i bosc. En aquest cas, Esteve Espunya s'obligà a fer i prestar a Tamarit,

com a procurador abacial, tasca (onzena part de la collita) i cossura (dret de mesuratge dels cereals) de tots els esplets de pa, vi i altres collites que es produïssin al mas Font.

Finalment, es manà a Esteve Espunya que si arribés a tenir escriptures velles, o les trobés en el temps a venir, les ensenyés al procurador o bé a l'abat de Ripoll, la qual cosa dóna a entendre que el monestir n'havia perdut o extraviat la còpia del document i, per tant, per regularitzar la situació optava per fer de nou l'establiment, per salvaguardar, actualitzar i perpetuar el domini sobre les finques esmentades. Si els vells documents apareixien, els Espunya estaven obligats, per tant, a ensenyar-los, en el benentès que si abans pres-taven major cens i hi havia altres drets, havien de dir-ho abans de trenta dies a l'abadia de Ripoll, a fi de tenir-ho en compte en el nou establiment. Òbvi-ament això hauria anat en perjudici del vassall o senyor útil, de manera que els documents vells, si en posseïa còpia l'emfiteuta, no solien aparèixer.

J. Murlà

impedeix fer-ne la lectura] el títol pel qual el posseïu, en aquesta part, ho ignorem i dubtem si és per la dita abadia; a migjorn, amb honors d'en Bagó, de la dita parròquia de Riudaura, en part, i en altra part amb honors del mas Roquer, de la dita parròquia; a occident amb honors vostres [de l'Espunya] anomenat el Cortal d'en Pinya, que teniu pel dit Montagut, i a nord amb el vostre mas Espunya mitjançant un torrent pel qual discorren les aigües en temps de pluja, que divideix dit aiguavés. Pel qual mas la Font, terres, honors i possessions féu i presteu i deveu fer-me i prestar-me a mi [Tamarit], en dit nom i a la dita abacial dignitat, i als seus succe-sors, tasca i cusura de tots els explets de pa, vi i altres explets que produeixin les terres de dit mas la Font, batudes en susdit mas Espunya.

... I així lloem, aprovem, ratifiquem i confirmem i de nou establim en dit nom a vós i als vostres... sota tals pactes i condicions. I vós, el predit Esteve Espunya, els jureu per Déu i els seus sants quatre evangelis, posant les mans damunt d'ells [segueixen, a partir d'aquí, les fórmules habituals de les capbreuacions]... I declareu també que no teniu altres velles escriptures sobre el predit, i que si en qualsevol temps trobéssiu tals instruments me'ls mostrareu a mi [Tamarit] en nom del meu principal, o al dit senyor principal meu o als seus successors. I si per aquests instruments aparegués que deveu prestar major cens o altres drets al meu senyor principal i als seus successors en la dita abacial dignitat... ho manifestareu dintre els trenta dies al meu principal en dit nom o als seus successors... I en dit nom aprovo, lloco, ratifico i confirmo i de nou estableixo els usos més amunt consignats... Per la qual lloació, aprovació, ratificació, confirmació i nou establiment heveu donat, i confesso haver rebut, tretze sous i quatre diners de moneda barcelonesa. Sobre el qual renuncio a l'excepció «precunie non numerate, non habita et non recepta», al dobo a qualsevol l'engany a mitges i altres qualsevol drets...

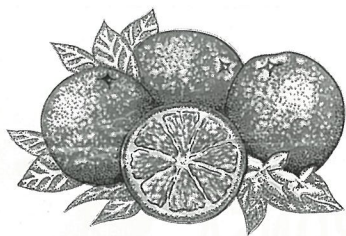
I prometo a vós, als vostres i al notari infrascrit, en tant que autèntica persona... i juro per Nostre Senyor Déu i els seus quatre evangelis tenir per rata, grata, vàlida i ferma, i no infrinir ni revocar per qualsevol motiu, les predites lloació, aprovació,

ratificació, confirmació i nou establiment... I jo, dit Esteve Espunya, lloco, aprovo, ratifico i confirmo totes i cada una de les coses infrascrites, acceptant de vós, honorable Llorenç Tamarit, les predites lloació, aprovació, ratificació i confirmació i el nou establiment fet a mi per vós, honorable Llorenç Tamarit...

I de grat i certa ciència, per mi i els meus, convinc i prometo a vós, per al dit principal vostre i en el dit nom i als seus en la dita abadia successors, pagar cada any en el termini establert els censos, drets i agraris que devem fer i prestar... I en compli-ment d'això, obligo a vós i al senyor segrestador, principal vostre i als seus succe-sors en la dita abadia, tot el dret emfiteutic que tinc i tenir dec en tot allò predit, per vós a mi lloat, aprovat, ratificat i confirmat, i de nou establert, i també en general obligo tots els altres béns meus, mobles i immobles, presents i futurs, renunciant al meu propi fur. Del qual també lliurement juro per la meua ànima, per Nostre Senyor Déu i els seus quatre evangelis, posant la mà dreta sobre els mateixos, observar, complir i no contravenir totes i cada una de les coses predites, pel qualsevol dret, causa o raó. I així sobre el predit, prometem i jurem nosaltres els dits contraents en mà i poder del notari infrascrit, com a persona pública estipulant [que fa el contracte]...

Acta estesa a la vila d'Olot, diòcesi de Girona, el via vint-i-tres del mes de desembre, any de la Nativitat del Senyor mil sis-cents onze... Signen: Llorenç Tamarit, en el dit nom, lloant, aprovant, ratificant i confirmant, i de nou establint, i Esteve Espunya, acceptant i jurant tot el predit, que això lloem i firmen. Testimonis: Joan Puigsech i Joan Matas, escrivans d'Olot.

Signatura de Jaume Baptista Bassols, de la vila d'Olot, per l'autoritat apostòlica i reial per a tota la Terra i [part de text il·legible] de la sacra, catòlica i reial magestat, com també del il·lustre i Reverendíssim senyor abat del monestir de Santa Maria de Ripoll, ara dita abadia vacant, notari i escrivà públic de la vila i terme d'Olot, qui aquest instrument per mi rebut i notat [escrit], a prec i requeriment del dit Esteve Espunya ha escrit, he raspat a la línia XXIII, i he clos.

JERONI
FRUITS

Mas Cordonets - Argelaguer
Tel. 972 687 710

B A R
CA L'ADELA

Ctra. de Camprodon, 2
Tel. 972 29 02 75
LLOCALOU - VALL DE BIANYA

Moviment demogràfic - Any 2000

(Dades obtingudes al Registre Civil de la Vall de Bianya)

NAIXEMENTS

Marc Gironès Figueras, fill de Jordi i Maria. Dia 7 de març. La Canya.

Gerard Martí Canalias, fill de Josep i Ester. Dia 11 de maig. La Canya.

Saüc Navarro Anón, fill de Joan Carles i Raquel. Dia 5 de juliol. Longarriu, vall del Bac.

Cristina Pujolar Juanola, filla de Narcís i Rosa. Dia 31 de juliol. La Canya.

Gerard Güell Llagostera, fill de Joaquim i M. Dolors. Dia 6 d'agost. Hostalnou de Bianya.

Júlia Puigvert Juncà, filla de Joaquim i Isabel. Dia 12 d'agost. La Canya.

Núria Aiguabella Casals, filla de Joaquim i Montserrat. Dia 11 d'agost. La Canya.

Judith Surina Lopera, filla de Jordi i M. del Carme. Dia 6 de setembre. La Canya.

Sandra Toboso Comas, filla de Francisco José i Maria. Dia 14 de setembre. La Canya.

Adrià Oliveras Bruguera, fill de Miquel i Mercè. Dia 13 de novembre. La Canya.

Siga Sissoho Karaka, fill de Oudou i Uyima. Dia 19 de novembre. La Canya.

Carla Pujolar Font, filla de Carles i Dolors. Dia 7 de desembre. La Canya.

CASAMENTS

Xavier Vallès Castells, d'Olot, amb

Sílvia Pagès Escobar, d'Olot. Dia 30 d'abril, a l'església de Sant Salvador de Bianya.

Joroi Viñas Serra, de Ripoll, amb **Immaculada Pujol Pujol**, de la Canya. Dia 20 de maig, a l'església de Santa Margarida de Bianya.

Vicenç Sierra Solà, de Ribes de Fresser, amb **Sandra Castillo Sanjaume**, de Ripoll. Dia 8 de juliol, a l'església de Sant Martí de Capsec.

Arnau Nogareda Estivill, d'Olot, amb **Montserrat Colldecarrera Corcoy**, d'Olot. Dia 8 de juliol, a la capella de Colldecarrera, de Castellar de la Muntanya.

Albert Bassols Mas, d'Olot, amb **Sílvia Sunyer Coromina**, d'Olot. Dia 9 de juliol, a l'església de Santa Margarida de Bianya.

Gustau Benito Gracia, de Sant Pere de Torelló, amb **Marta Buch Solé**, de la Vall de Bianya i resident a Torelló. Dia 29 de juliol, al Jutjat de Pau.

Salvador Vilar Subiràs, de Sant Salvador de Bianya i resident a Olot, amb **M. Dolors Guitart Romero**, d'Olot. Dia 26 d'agost, a l'església de Sant Salvador de Bianya.

David Civico Díaz, d'Olot, amb **Susanna Espona Vilar**, de la Canya. Dia 16 de setembre, a l'església de Santa Margarida de Bianya.

Vicenç Neira Garcia, d'Olot, amb **M. Alba Planas Sucarrats**, d'Olot. Dia 24 de setembre, a l'església de Santa Margarida de Bianya.

Joan Comamala Colldecarrera, d'Olot, amb **Montserrat Font Barceló**, de la Canya. Dia 11 de novembre, a l'església de Santa Margarida de Bianya.

DEFUNCIONS

Mateis Bonilla Azcoitia, de 78 anys. Dia 9 de febrer. La Canya.

Joan Sala Montañola, de 65 anys. Dia 4 de març. La Canya.

Pere Planella Turon, de 91 anys. Dia 15 de maig. Can Planella.

Dolors Vergés Vilalta, de 91 anys. Dia 29 de juliol. Mas la Plana.

Teresa Teixidó Solé, de 93 anys. Dia 9 d'agost. Mas Farró.

Vicenta Casadevall Abulí, de 93 anys. Dia 22 d'agost. Can Dolores.

Altres defuncions, inscrites a les parròquies de la Vall de Bianya, però no pas en el Registre Civil local, per haver-se produït la mort fora del municipi:

Ernest Nogareda Gifre, de 74 anys. Enterrat a Santa Margarida de Bianya.

Marcel Ferrés Darné, de 64 anys. Enterrat a Sant Martí del Clot.

Adreces i telèfons d'interès

AJUNTAMENT DE LA VALL DE BIANYA

Ctra. de Camprodon, s/n - Hostalnou. Tel. 972 29 09 33 - Fax 972 29 11 47.

PARRÒQUIES

Santa Margarida de Bianya, Sant Martí de Capsec, Sant Martí del Clot, Sant Pere del Puig, Sant Salvador de Bianya, Vall del Bac, Santa Maria de Castellar de la Muntanya i Sant Josep Obrer (a la Canya) - Tel. 972 29 07 04.

FARMÀCIA VERGÉS

Av. Olot, 8 - La Canya - Tel. 972 29 09 35.

DISPENSARI MÈDIC LA CANYA

Av. Lluís de Bolòs, 10 - Tel. 972 29 20 89.

CASAL D'AVIS DE LA CANYA

Av. de les Escoles, 1 - Tel. 972 29 20 89.

CASA DE COLÒNIES PARROQUIAL

Sant Salvador de Bianya - Rectoria Tel. 972 29 07 04 (la Canya)

SERVEI DE CARRETERES DE LA GENERALITAT

Ctra. de Camprodon, km 2,700. La Vall de Bianya - Tel. 972 29 09 76.

BOMBERS - URGÈNCIES

C. del Mestre Falla, s/n - Olot. Tel. 972 26 00 88 / 972 27 15 00.

MOSSOS D'ESQUADRA

Av. de França/Pol. Pla de Baix - Olot Tel. 088.

AMICS DE LA VALL DE BIANYA

Centre Cívic - Hostalnou. Tel. 972 29 09 33 - 972 26 04 51

ZONA ESPORTIVA LA CANYA

Av. de l'Esport - Tel. 972 29 02 55.

GRUP DE Joves DE BIANYA

Centre Cívic - Hostalnou. Tel. 972 29 09 33.

CREU ROJA

C. Sant Rafael - Olot - Tel. 972 27 22 22.

AMBULÀNCIES GARROTXA

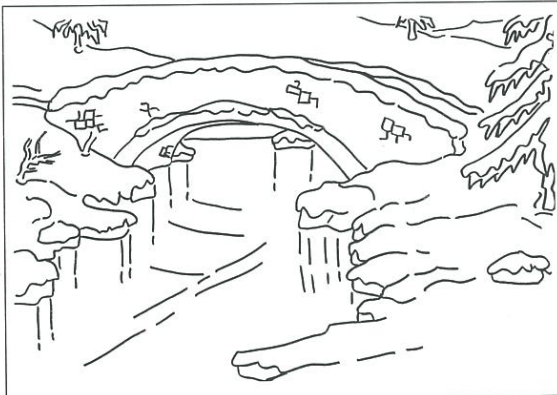
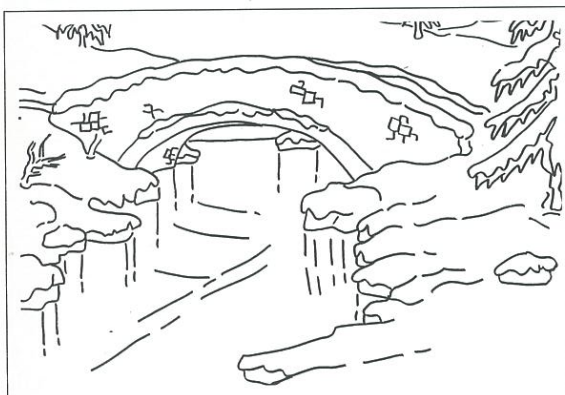
C. Verge de la Guia, 36 - Olot. Tel. 972 26 76 52.

HOSPITAL COMARCAL DE LA GARROTXA

C. Mulleras - Olot - Tel. 972 27 91 30.

Les set diferències

Per Xavier Canal

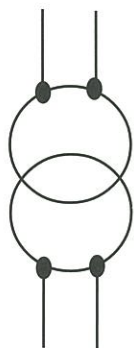
1 - Rallia sola l'arbre de la part superior esquerra. / 2 - Rallia petita, sola el pont. / 3 - Torro a l'arcada del pont. / 4 - Rallia a la riba dreta del riu. / 5 - Pedra al costat dret del pont. / 6 - Rallia al costat dret del pont. / 7 - Rallia al costat dret, a tocar el riu.

Núm. R. 10.1.810/GI

HIJOS DE JOSE CASAPONSA, S.A. FÀBRICA D'EMBOTITS

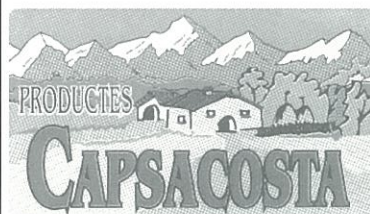
Ctra. Comarcal 153, d'Olot a Camprodon, km 64 - 17813 VALL DE BIANYA
Tel. 972 29 20 01 / 972 29 13 29 - Fax 972 29 13 30
e-mail: casaponsa@entorno.es.

Electricitat VERSAL, C.B.

VERDAGUER - SALA

Av. de la Cerdanya, 1 - Tel. 972 29 05 22
LA CANYA

LLUIS PADRÓS I FAJULA - Casa MAIBOSC
VALL DE BIANYA (Girona) - R.S.I. 10.05346/CAT

CASA MAIBOSC

Hostal

Tel. 972 19 20 20 - **VALL DE BIANYA**

CAL FLEQUER

TEL: 972 29 06 17
LA CANYA

QUILES

SERRALLERIA SURIÑACH, S.C.

- CONSTRUCCIONS METÀL·LIQUES
- SERRALLERIA INDUSTRIAL I D'OBRES
- FUSTERIA D'ALUMINI
- FUSTERIA AMB TRENCAMENT TÈRMIC
- FUSTERIA DE PVC

Ctra. d'Olot, 1 - Tel. i fax 972 29 07 57 - **LA CANYA**

LLENYES I EXPLOTACIONS FORESTALS

Falguera

Ctra. de Santa Margarida, s/n
Telèfon particular 972 26 95 44 **LA VALL DE BIANYA**

RESTAURANT

CA LA NÀSIA

ESPECIALITAT EN PLATS DE CAÇA

FAISÀ A LA TERRA CUITA

CABRIT A LA LLOSA

CUA DE BOU A LA
CASSOLA VOLCÀNICA

LOCAL REFORMAT

Ctra. de Camprodon, 5
Tel. 972 29 02 00 - **LLOCALOU** - LA VALL DE BIANYA

TANÉ
HERMETIC
S.L.

Portes hermètiques, corredisses i pivotants
Doble acció - serveis...

Qualitat i tecnologia

Ctra. Comarcal 153 Olot/Camprodon, km 64
Tel. 972 29 09 77 - Fax 972 29 05 02
LA VALL DE BIANYA (Girona)

EMBOTITS

La Caña

FRANCISCO VILA CODERCH, S.A.

Av. d'Olot, 10-12
Telèfon 972 29 09 50

LA CANYA
(Girona)

ESTUDI 86

CENTRE FUJI OLOT

FOTOGRAFIA i VIDEO PROFESSIONAL
Galeries del Mig - Tel. 972 27.09.33 - OLOT

* Únic laboratori de la comarca amb Sistema Digital.

* Les seves fotos també en CD

FOTOS 1 HORA
Revelem en digital

L'Esquirol

MALETES • BOSSES DE PELL • COMPLEMENTS

SAU - Carrer Major, 18 • Tel. 972 26 13 79

ESQUIROL - Carrer Major, 2 • Tel. 972 26 80 19

IDEAL - Pg. Barcelona, 2 • Tel. 972 26 84 02

OLOT

**COOPERATIVA
LA MANCOMUNITAT**

QUEVIURES

Els dijous, venda de peix fresc de Roses

Ctra. de Sant Pau - Tel. 972 29 03 26
LA CANYA

**ÒPTICA
VAYREDA**

Audiometries, aparells per a la sordesa
i lents de contacte

Servei ràpid i qualificat

SANT RAFEL, 26
TEL. 972 27 15 44
17800 OLOT

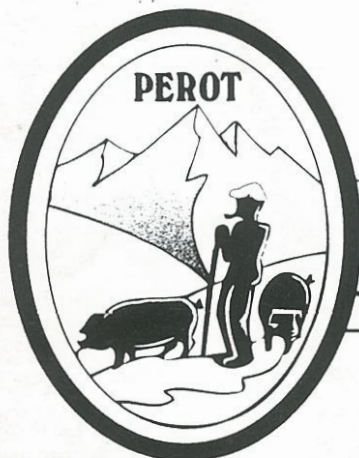
PINTURA DECORATIVA I INDUSTRIAL

SALAMÓ

Joan Salamó i Mir

C. d'Eivissa, 30 - Tel. 972 29 11 33
LA CANYA

INDÚSTRIA CÀRNIA

Ramon Ventula s.a.

Esperança, 9 - 17858 **LA CANYA** (Girona)
Tel. 972 29 30 33* - Fax 972 29 02 26